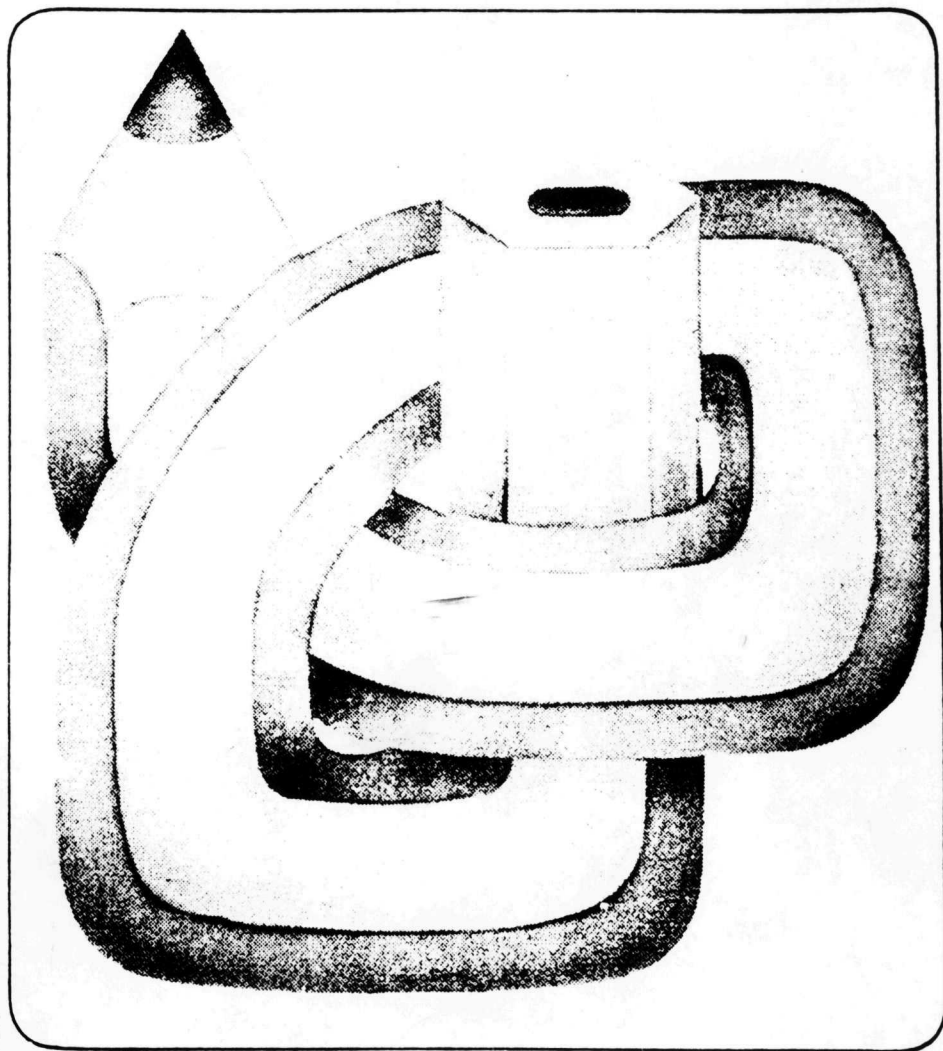


81658



BMS001004522  
S1658  
Grize Literatuur

# CULTUURNOTA



gemeente helmond

Deze nota beperkt zich tot dat gedeelte van het culturele leven, dat overeenkomt met het hoofdstuk cultuur van de gemeentebegroting. Wij zijn er ons van bewust dat een dergelijke begrenzing min of meer willekeurig is. Een praktische benadering dient hier echter de doorslag te geven. Dit betekent niet dat zaken van cultureel belang in de ruimste zin, welke buiten deze begrenzing vallen niet onze aandacht zouden hebben.

In deze beleidsnota treft men naast een bestandsopname, plannen en suggesties aan voor een beleid op cultureel gebied voor de komende jaren. Het is goed hierbij te bedenken dat een nota niet meer is dan een momentopname: zij heeft geen eeuwigheidswaarde.

Wij hebben getracht onderhavige cultuurnota zo praktisch mogelijk te houden. Er is bewust gekozen voor een bepaalde invalshoek: de culturele vorming mede de kunstzinnige vorming omvattend. Uiteraard wordt hierbij in eerste instantie gedacht aan de jeugd: maar ook aan de vorming van volwassenen op cultureel terrein zal aandacht worden besteed. Na een beschouwing over culturele en kunstzinnige vorming zal aandacht besteed worden aan enkele belangrijke instellingen in Helmond, die zich bewegen op cultureel en cultureelvormend terrein.

Vervolgens zullen verschillende culturele deelgebieden ter sprake komen, aangevuld met enkele paragrafen over andere aspecten van het cultuurbeleid. Tenslotte volgen enkele hoofdstukken over financiën en de planning op korte termijn.

Een aantal onderdelen is minder ver uitgewerkt dan misschien wenselijk wordt geacht. Voor enkele sectoren worden deelnota's aangekondigd; hierdoor zal het mogelijk zijn dieper op de betreffende materie in te gaan en aktueel te blijven.

Wij zijn er ons terdege van bewust dat er vele vragen open blijven, zaken niet of onvoldoende behandeld zijn. Wij vragen er begrip voor dat een nota op dit gebied niet allesomvattend kan zijn.

## Inleiding

Het kwam ons wenselijk voor een beeld te krijgen van de situatie op cultureel gebied in Helmond. Voorts waren wij van mening dat - mede gezien de groenstadgedachte - een beleidsontwikkeling voor de komende jaren noodzakelijk was. Deze wensen hebben geresulteerd in ondernavige cultuurnota.

Een cultuurnota is doorgaans een vrij omvangrijk werkstuk.

Naast een analyse van de bestaande situatie en beleidsvoornemens voor de toekomst wordt uitvoerig stilgestaan bij sociologische en filosofische discussiepunten betreffende zin, functie en maatschappelijke relevantie van cultuur.

In de - Helmondse - cultuurnota wordt relatief weinig plaats voor algemene beschouwingen ingeruimd. Getracht is het accent te leggen op toekomstige cultuurbeleid en een zo concreet mogelijke invulling daarvan. Als inleiding daarop is een korte algemene beschouwing opgenomen, gebaseerd op de nota "Kunst en Kunstbeleid" van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

Hoewel die nota slechts op een beperkt terrein van de cultuur betrekking heeft, namelijk de kunst en het kunstbeleid, zijn wij toch van mening dat gezien de relatief grote plaats die deze zaken ook binnen het Helmondse culturele leven innemen, een kort overzicht van terzake relevante opvattingen op rijksniveau wenselijk is. Met nadruk willen wij er bij deze op wijzen dat het cultuurbegrip dat in de Helmondse nota wordt genanteerd, enerzijds weliswaar meer omvat dan de in de algemene beschouwing behandelde materie, anderzijds echter een zeer beperkt gedeelte van het begrip cultuur bestrijkt.

Er bestaan vele definitieën van cultuur. Wij willen ons hier tot een van beperken. "Cultuur is de wijze waarop en de mate waarin mensen vorm geven aan de manier van leven van de gemeenschap waartoe zij behoren en de mate waarin zij zich bewust zijn van hun invloed op de kwaliteit van die manier van leven" (Schaafsma).

ALGEMENE BESCHOUWING



In 1976 werd door het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk de nota "Kunst en Kunstbeleid" uitgebracht. De bedoeling van deze publicatie was het toenmalige regeringsstandpunt over het in de toekomst te voeren kunstbeleid bekend te maken.

Wij willen, als inleiding op de cultuurnota van de gemeente Helmond, in het kort enkele belangrijke - in de C.R.M.-nota uitgestippelde - beleidslijnen samenvatten. Waar wenselijk is de tekst van de nota letterlijk gevolgd. De in de C.R.M. nota behandelde materie bestrijkt slechts, zoals in de inleiding reeds werd gesignaleerd, een gedeelte van het culturele terrein. Uit de titel van de nota blijkt reeds, dat alleen de kunst-sector behandeld wordt. Gezien het feit dat het kunstbeleid ook een belangrijk onderdeel van het helmondse cultuurbeleid uitmaakt en het C.R.M.-beleid in deze vaak van direct belang is voor beslissingen op gemeentelijk niveau, lijkt het ons dienstig in het kort enkele belangrijke beleidslijnen samen te vatten.

In de nota " Kunst en Kunstbeleid " wordt erop gewezen, dat het kunstbeleid van oudsher duidelijke raakvlakken heeft met andere beleidsvelden zoals onderwijs, cultureel werk en massa-media.

Intensivering van de contacten tussen de sectoren wordt als een voorwaarde gezien voor de uitbouw van een verantwoord cultuurbeleid.

Het cultuurbeleid, waarvan het kunstbeleid een onderdeel is, wil zich op het volgende richten:

- het bewaren en overdragen van het natuurlijke en culturele erfgoed om ook voor de toekomst een menswaardig leefklimaat te kunnen blijven verzekeren.
- het scheppen van betere mogelijkheden voor deelname van alle mensen en groepen van mensen aan de sociale en culturele voorzieningen.
- het extra stimuleren van vernieuwingspogingen in de cultuur, die een bijdrage kunnen leveren aan een meer leefbare maatschappij, waarin een eerlijker verdeling van kennis en cultuur tot stand wordt gebracht.

De nota zegt dat de overheid geen schepper van kunst kan en wil zijn, zij is niet meer, maar beslist ook niet minder dan schepper van voorwaarden

om kunst mogelijk te maken en om kunst te doen opnemen in bredere culturele processen.

De nota heeft vanuit deze benadering een kunstbeleid op het oog dat kunstenaars de gelegenheid biedt om kunst te maken en dat tegelijkertijd de wegen aanlegt waarlangs kunst zich in een samenleving kan bewegen. De mogelijkheden voor kunstbeoefening als vrijetijdsbesteding de zgn amateuristische kunstbeoefening moeten worden vernieuwd. Ook de kunstzinnige vorming via het onderwijs en het vormingswerk heeft grote prioriteit.

De kunstzinnige vorming is de laatste decennia in ontwikkeling en verbreedt zich van in aanzet uitsluitend gericht op vorming tot kunstbeoefening en kunstbeleving naar de ontplooiing van de persoonlijkheid, het leren gebruiken van de kunstzinnige middelen in de eigen leefsituatie en vervolgens ook de bewustwording omtrent de eigen maatschappelijke situatie.

Vooraf dankzij de massa-media is de toelevering van bepaalde kunstuitingen de laatste decennia in een stroomversnelling geraakt. Positief aan deze toelevering van kunst is een soms ongewoon grote spreiding en diversiteit ter beschikking van een groot publiek, dat op een andere wijze niet in het directe gebruik deelneemt.

De tegenkant is alleen de consumptie van het algemeen en erkende gepolijste eindprodukt, zonder dat er sprake is van een creatief kunstproces. Daardoor blijft de vraag welke waarde deze soms massale spreiding met werkelijke participatie aan kunst te maken heeft, omdat deelname toch weer berust op een gegeven van buitenaf, op de uitspraak van een meerderheid en niet op zelf-verwerking van de aangeboden gegevens.

Geen verantwoordelijke overheid kan en wil de zorg voor de kunst nog slechts als een sluitpost van zijn begroting beschouwen. Het besef dat er wezenlijke maatschappelijke waarden met de realisering van een kunstbeleid gemoeid zijn, maakt het noodzakelijk dat het kunstbeleid op evenredige wijze als de andere sectoren van het welzijnsbeleid in de totale overheidsplanning wordt betrokken.

In principe kan aldus de C.R.M.-nota geen culturele en dus ook geen kunstzinnige activiteit buiten de overheidszorg worden gehandhaafd, wanneer voldoende vaststaat dat in het algemeen belang deze zorg noodzakelijk is.

Door het Directoraat-Generaal voor Culturele Zaken zijn, zoals hiervoor reeds werd aangegeven, de volgende algemene doelstellingen voor een cultuurbeleid geformuleerd:

- 1) Het ontwikkelen en instandhouden van culturele waarden;
- 2) Het toegankelijk maken van culturele objecten en manifestaties;
- 3) Het bevorderen van de mogelijkheden voor de bevolking om in culturele waarden te participeren.

Deze doelstellingen gelden ook voor het kunstbeleid in engere zin.

De overheid stelt dat zij bij de ontwikkeling van de kunst een andere houding moet aannemen dan bij de instandhouding. Bij de ontwikkeling zal vrijheid en autonomie van de (scheppende) kunstenaar een grotere zwaarte hebben.

In de eerste doelstelling komt met name de instandhouding meer expliciet aan de orde. Ook in instandhouding ligt een ontwikkelingsaspect, omdat overgeleverde waarden opnieuw herkenbaar gemaakt moeten worden om vandaar uit telkens opnieuw aanleiding te kunnen geven tot verdere ontwikkeling.

Uit vele onderzoeken is gebleken dat relatief slechts een gering percentage van de bevolking aan het bestaande kunstaanbod deelneemt en bovendien, dat er duidelijke aarwijzingen zijn dat reeds op andere wijze bevoorrechten ook van deze collectieve voorzieningen het meest profiteren.

Het kunstbeleid wil daar veranderingen in proberen aan te brengen, die kunnen leiden tot verschuivingen in de kunst-praktijk.

De horizontale spreiding - dat wil zeggen - het mobiel maken van bestaande voorzieningen naast het medewerken aan het tot stand komen van regionale kunstinstellingen (de zgn. deconcentratie) - is een van de doelen van dit kunstbeleid.

Het is daarbij van groot belang dat daarbij de schouwburgen en concert-

zalen niet alleen op een zich veranderende kunstpraktijk zullen kunnen inspelen, maar ook door wezenlijk andere manieren van presentatie de toegankelijkheid zullen kunnen bevorderen.

Voor kunstzinnige vorming - hoezeer ook als waardevol erkend - wordt slechts aarzelend een vaste plaats binnen het onderwijs ingeruimd. De regering streeft ernaar binnen de leerplannen van kleuter- en lager onderwijs de kunstzinnige vorming te doen opnemen.

Onderzocht wordt of ook in het voortgezet onderwijs de voortgezette kunstzinnige vorming kan worden ingepast.

Vooruitlopend op deze beleidsplannen kan de lokale overheid de kunstzinnige vorming van de jeugd bevorderen door het ontplooiën en/of stimuleren van activiteiten die in samenspel met onderwijs of vormingswerk kunnen worden opgezet.

Het is overigens een illusie te menen dat een algemene bewustwording van de culturele dimensie in het leven anders dan door een langdurig opvoedings- en ontwikkelingsproces kan plaatsvinden

Wat de accommodatie betreft gaat de voorkeur van de overheid uit naar kleinere, liefst multi-functionele gebouwen, waarbinnen ook onderwijs betrokken zou kunnen worden.

De doelstelling van de participatie is de meest complexe en meest ambitieuze.

Wij wijzen er nogmaals op dat de in de nota "Kunst en Kunstbeleid" behandelde materie een belangrijk beperkter terrein bestrijkt dan de Helmondse cultuurnota.

Behalve de nota "Kunst en Kunstbeleid", welke algemene beleidslijnen op het terrein van de kunst aangeeft, verschenen in de afgelopen jaren nog enkele belangrijke C.R.M.-nota's op culturele deelgebieden: de nota "Orkestenbestel", de nota "Toneelbeleid" en de nota "Naar een nieuw museumbeleid".

Deze komen ter sprake in de desbetreffende deelnota's.

NAAH EEN HELMONDS CULTUUR-BELEID

### Inleiding

De lokale overheid draagt de verantwoordelijkheid voor het tot stand komen en functioneren van voorzieningen op plaatselijk niveau, zoals onderwijs en vorming, inrichten van de woonomgeving, stimuleren van deelname aan het culturele leven, bevorderen van de mogelijkheden tot amateuristische kunstbeoefening.

Het eigen leefmilieu moet centraal staan in het cultuurbeleid van de gemeentelijke overheid.

Bij het beschikbaar stellen van accommodaties voor kunstzinnige vorming en amateuristische kunstbeoefening moet de overheid bedacht zijn op de relaties met het onderwijs en het sociaal-cultureel werk. De gemeente kan door het verstrekken van een financiële bijdrage de scholing en bijscholing van amateurs bevorderen.

Door het wegnemen van financiële drempels kan de gemeente de deelname - actief zowel als passief - aan culturele manifestaties bevorderen. Spreiding van cultuur naar de wijken kan door de gemeente gestimuleerd worden. Te denken valt hierbij aan het organiseren van culturele activiteiten in wijkcentra, bibliotheek-dependances, stadsverfraaiing etc. Deze lijn komt overeen met de ideeën welke wij ontvouwd hebben in de structuurschets, welke wij in 1976 hebben uitgegeven.

Daarin staan de volgende algemene doelstellingen van het gemeentelijk cultuurbeleid:

- " - Het bevorderen van de bereikbaarheid van de verschillende te onderscheiden vormen van cultuur voor alle categorieën van de helmondse bevolking, en daarmee samenhangend, het bevorderen van zowel de actieve als de passieve deelname aan deze vormen van cultuur.
- Het, indien wenselijk, zorgdragen voor het voortzetten van bestaande culturele activiteiten, en het bevorderen en ontwikkelen van andere en nieuwe vormen van cultuur.

Het gemeentelijk beleid dient daarom enerzijds gericht te zijn op gevestigde cultuurvormen als kunstzinnige vorming, amateuristische kunstbeoefening, bibliotheek, musea, gemeentearchief, monumenten en ontmoetingscentrum.

Anderzijds dienen ook andere en nieuwe culturele ontwikkelingen ondersteund en/of begeleid te worden, waarbij bijvoorbeeld gedacht zou kunnen worden aan nieuwe cultuurvormen, die opkomen vanuit de bevolking. In dit verband zijn bijvoorbeeld activiteiten te noemen die samenhangen met de undergroundgedachte, druggebruik en met godsdienstige en politieke groeperingen.

- Het College van Burgemeester en Wethouders hecht grote waarde aan voortdurende samenspraak met bevolking, particulier initiatief en gemeentelijke overheid bij het toekennen van vooral ruimtelijke en financiële voorzieningen. Het voeren van een evenwichtig cultuurbeleid vereist zowel bij het particulier initiatief als bij de gemeentelijke overheid een aangepaste personele bezetting."

Hierbij dient voor wat onderhavige nota betreft de kanttekening geplaatst te worden, dat gezien het vrijwel ontbreken van informatie over nieuwe cultuurvormen samenhangend met druggebruik, godsdienstige en politieke-groeperingen in Helmond, deze materie in de nota niet aan de orde komt. De gemeente kan een belangrijke bijdrage leveren aan de verbreding van het cultuuraanbod door het stimuleren en waar nodig financieel ondersteunen van nieuwe cultuurvormen.

In principe dient er ruimte geschapen te worden voor het experiment. Ook cultuuruitingen die slechts bij een kleine groep burgers weerklank vinden, verdienen aandacht van de gemeente.

Met name ten aanzien van de in de structuurschets met zoveel woorden gencemde begeleiding of ondersteuning van nieuwe cultuurvormen samenhangend met druggebruik, godsdienstige en politieke groeperingen is een kritische afweging tegenover de taak van de gemeente noodzakelijk. Deze materie valt buiten het bestek van deze nota. Afhankelijk van de zich in de toekomst in concreto voordoende problemen, zal bezien moeten worden of en zo ja op welke wijze de gemeente hierop kan inspelen.

ENIGE OPMERKINGEN OVER AMATEURISTISCHE KUNSTBEOEFENING

De amateuristische kunstbeoefening is van fundamenteel belang voor het cultureel leven. Door de overheid wordt dit belang onderkend. Zij tracht via subsidieregelingen, advisering, bemiddeling en stimuleringssteun te verlenen aan de burgers die op enigerlei wijze (in hun vrije tijd) actief willen zijn op kunstzinnig gebied.

Vele activiteiten op dit terrein vinden plaats op wijkniveau. De onderlinge band tussen de wijkbewoners wordt er door gestimuleerd; de sociale functie is evident. Wij geloven dat deze band met het wijkgebeuren nog zou kunnen worden gestimuleerd, indien dwarsverbindingen tot stand zouden kunnen worden gebracht tussen de verschillende verenigingen en instellingen welke op buurtniveau opereren. Het tot stand brengen van deze verbindingen zou ons inziens primair vanuit de wijk dienen te worden gestimuleerd.

Een probleem waarmee steeds meer verenigingen op het gebied van de amateuristische kunstbeoefening te kampen hebben is het gebrek aan kader.

Bestuursfuncties vergen veel - vaak te veel - vrije tijd. Niet zelden komt het gezinsleven in het gedrang. De animo voor deze kaderfuncties neemt aanwijsbaar af.

Daarnaast doet zich het feit voor dat van de bestuurders steeds meer administratieve en financieel-technische kennis van zaken verlangd wordt. Aan dit laatste probleem zou via gerichte kadervorming misschien iets gedaan kunnen worden. Of de gemeente hierbij een helpende hand kan bieden zal nader bekeken worden.



### SUBSIDIEBEELD

De binnen de gemeente Helmond bestaande subsidie-regelingen zullen worden gehandhaafd en voor zover nodig geactualiseerd.

Daarnaast zal de wenselijkheid van een herziening van de subsidie-regeling amateurtoneel worden gezien.

De begrotingspost "kosten bevordering van het culturele leven" zal worden gehandhaafd

Hieruit zou geput kunnen worden voor subsidies in verband met:

- a) Nieuwe activiteiten op cultureel gebied, die in opzet een blijvend karakter hebben, maar waarvan de levensvatbaarheid zal moeten worden aangetoond.
- b) Culturele activiteiten, experimenten inbegrepen, met een innovatief karakter.

Daarnaast zal bekeken worden of het mogelijk en wenselijk is de spreiding van culturele evenementen naar de wijken op het terrein van de receptieve kunstbeoefening via subsidies te stimuleren. Te denken valt hierbij o.a. aan openluchtactiviteiten.

Er zal een subsidieregeling in het leven worden geroepen voor culturele uitwisselingen.

Deze regeling zal zowel de ontvangst van buitenlandse culturele verenigingen in Helmond als bezoeken van Helmondse verenigingen aan het buitenland in het kader van culturele uitwisselingen omvatten.

Bezien zal moeten worden of in de regeling ook bepalingen betreffende culturele uitwisselingen binnen Nederland moeten worden opgenomen.

Wij willen niet nalaten in dit verband te wijzen op enkele provinciale subsidie-mogelijkheden.

Provinciale Staten van Noord-Brabant hebben in april 1977 de "Algemene Subsidieverordening 1977 Provincie Noord-Brabant" vastgesteld.

Deze verordening geldt in principe voor alle subsidies, die de provincie geeft. In de verordening wordt beschreven aan welke voorwaarden moet worden voldaan om voor een subsidie in aanmerking te komen en hoe een subsidie moet worden aangevraagd. Voorwaarde voor iedere subsidie

is dat van een provinciaal belang sprake moet zijn. Dat wil dus zeggen dat zuiver plaatselijke activiteiten in het algemeen niet voor subsidiëring in aanmerking komen.

Er kunnen o.a. subsidies verleend worden voor: experimenten op cultureel o.g. sociaal cultureel gebied; culturele manifestaties; culturele grenscontacten (België); beeldende kunst; film en andere audio-visuele middelen; uitvoeringen op het gebied van muziek en dans-zowel in de beroeps - als in de amateursector; uitvoeringen - zowel door amateurs als door beroepsmensen - op het gebied van toneel, mime, cabaret, poppenspel, film en voordrachtkunst.

Voorts zijn subsidies mogelijk voor het schrijven van nieuw repertoire voor het amateurtoneel; podiumvoorstellingen, en voor bepaalde letterkundige activiteiten.

Tenslotte kan nog gewezen worden op subsidiemogelijkheden op de terreinen van monumentenzorg, musea, archeologie en geschiedkundige publicaties.

Niet nagelaten mag worden in dit verband te wijzen op het Anjerfonds Noord-Brabant in Den Bosch en het Prins Bernhard Fonds te Amsterdam. Het Anjerfonds Noord-Brabant is een van de 14 afdelingen van de Stichting Prins Bernhard Fonds te Amsterdam. Deze stichting heeft ten doel de zelfwerkzaamheid van het Nederlandse volk op het gebied van wetenschap, volksontwikkeling, kunst, natuurbehoud en andere, tot de Nederlandse cultuur te rekenen gebieden, te bevorderen. Zij tracht dit doel te bereiken door het verlenen van financiële steun aan personen en organisaties voor activiteiten als hiervoor bedoeld.

Subsidieaanvragen voor activiteiten van landelijke aard op de genoemde terreinen kunnen gezonden worden aan het bestuur van de Stichting Prins Bernhard Fonds. Voorzover het activiteiten betreft die van overwegend provinciaal belang kunnen worden geacht, wordt de uitvoering van de hiervoor omschreven doelstellingen verzorgd door het provinciaal Anjerfonds.

## CULTURELE VORMING

### a) Inleiding.

Zoals in de inleiding tot deze nota reeds werd aangegeven, is bij de samenstelling van dit gedeelte van de nota gekozen voor de culturele vorming als uitgangspunt. De culturele vorming moet bijdragen tot een grotere deelname van de bevolking aan het culturele leven. Het accent ligt dus op één van de drie doelstellingen, vermeld in de algemene beschouwing: "Het bevorderen van de mogelijkheden voor de bevolking om in culturele waarden te participeren".

In de structuurschets Onderwijs, Cultuur en Sport is het volgende betreffende culturele vorming opgenomen:

"Culturele vorming vindt plaats in alle facetten van de samenleving, van jong tot oud, in en buiten verenigingsverband.

Cultuur en culturele vorming hebben dan ook vele raakvlakken met alle andere beleidssectoren.

- Cultuur, als drager van normen en waarden, tot uitdrukking komend in opvattingen over wonen, werken, recreëren, religie, onderwijs vormen van samenleven enz. is voortdurend in beweging.
- Cultuur als uiting van creatieve vorming en kunstbeoefening beïnvloedt wederom vele facetten van het leven.

De verkenning van de veelzijdigheid van de maatschappij heeft geleid tot aanvaarding zowel van een reeks sub-culturen en uitingen daarvan, als van uitingen van de "hoog-cultuur".

In deze nota willen wij ons beperken tot vorming op cultureel gebied in enge zin. Onder culturele vorming dient hier verstaan te worden de vorming op cultureel gebied, welke moet leiden tot een grotere cultuur-participatie in kwantitatief en kwalitatief opzicht, actief zowel als receptief van zoveel mogelijk burgers.

Gekozen is hiervoor, omdat wij van mening zijn dat het culturele leven in onze tijd zich alleen dan verder zal kunnen ontwikkelen als het door een groot deel van de bevolking receptief: niet alleen passief ondergaan, maar kritisch verwerken van het waargenomene, maar vooral ook actief wordt gedragen.

Culturele vorming in ruime zin omvat onder andere alle onderwijs- en vormingsactiviteiten. Zij is gericht op alle facetten van onze cultuur, zoals religie, politiek, sociale- en maatschappelijke ontwikkelingen.

De culturele vorming in de zin van deze nota, beperkt zich tot slechts enkele facetten van onze cultuur. Dat de begrenzing min of meer willekeurig is, werd reeds in de inleiding gesignaleerd. Zij richt zich behalve op de traditionele kunsten, op het behoud van en de waardering voor ons cultureel erfgoed, op het stimuleren van een rijkere reestcultuur en het bevorderen van een hiermee samenhangende creativiteit en recreativiteit.

De psychologische drempel vormt een groter probleem. Vooroordelen zijn moeilijker te corrigeren.

Door de culturele vorming van de jeugd (in- en buiten schoolverband) kan stapsgewijs verandering in deze situatie worden gebracht. Hier ligt een belangrijke taak voor het onderwijs. Het belang van de culturele vorming op school kan dan ook nauwelijks overschat worden. De culturele vorming mag echter niet beperkt blijven tot de schoolgaande jeugd; ook voor de werkende en studerende jongeren en de volwassenen dienen activiteiten op dit terrein gestimuleerd te worden.

In de toekomst zullen de "open school" enerzijds en de plaatselijke Educatieve Netwerken anderzijds, de steunpilaren vormen voor de volwassenen educatie. Daarin zal de culturele vorming een belangrijke rol dienen te spelen.

Uitgaande van de bestaande instellingen en organisaties zal nu getracht worden een cultuurbeleid voor de toekomst te schetsen. De culturele vorming zal hierbij, zoals gezegd, een centrale plaats innemen. Alleen door een actief, stimulerend beleid op dit terrein zal het mogelijk zijn de groep van cultuur-participanten wezenlijk te vergroten.

Van groot belang in de Helmondse situatie zijn daarom die instellingen en organisaties die zich mede op het terrein van de culturele vorming bewegen. De belangrijkste zullen hierna ter sprake komen. Achtereenvolgens zullen worden behandeld:

- a) 't Speelhuis
- b) het GIKO
- c) de Stichting Cultuur en School
- d) de Bibliotheek
- e) de Stichting Creatieve Vorming Helmond (Vrije Academie)
- f) de Stichting Beeldende Kunst 't Meyhuis
- g) het O.C.G.H.

Daarna zal aan diverse sectoren aandacht worden besteed. Hierbij kan wat dieper worden ingegaan op de voor de sector specifieke problematiek.

b) Kunstzinnige vorming

Binnen het brede terrein van de culturele vorming wordt een zeer belangrijke plaats ingenomen door de kunstzinnige vorming. Er bestaan vele definities van kunstzinnige vorming. Een bevredigende omschrijving van de kunstzinnige vorming is moeilijk te geven. De begripsbepaling vormt het onderwerp van vele vakdiscussies. Ter illustratie enige definities:

"Kunstzinnige vorming omvat zowel actieve (creatieve) als receptieve aspecten. In creativiteitscentra valt de nadruk op de actieve (creatieve) aspecten: het zelf-doen.

Zoals hierboven reeds werd gesteld, spelen beeldende-, dramatische- en audio-visuele vorming hierbij de grootste rol.

Tot de receptieve aspecten van de kunstzinnige vorming behoren ondermeer exposities van beeldende kunst, toneelvoorstellingen, concerten, filmvertoningen, dans- en balletvoorstellingen en educatieve programma's, die op deze kunstuitingen zijn gericht.

Het is onjuist een strikte scheiding aan te brengen tussen de actieve en receptieve aspecten van de kunstzinnige vorming.

Zo kunnen activiteiten van een creativiteitscentrum openheid en begrip voor kunstuitingen bevorderen.

Omgekeerd kan receptieve kunstzinnige vorming de creativiteitsontwikkeling in positieve zin bevorderen".

Uit: "Kreativiteitscentra in Nederland", Amsterdam 1976, uitgave van de V.C.O., blz. 10-12.

"Oorspronkelijk is de kunstzinnige vorming uitsluitend gericht op

vorming tot kunstbeoefening en kunstbeleving, meestal amateuristisch, soms ook professioneel. Door ontwikkelingen in en buiten de kunst zijn echter de doelstellingen van de kunstzinnige vorming verschoven. Naast de inleiding tot de beoefening van de kunst is allereerst de ontplooiing van de persoonlijkheid (vrije expressie), het leren gebruiken van de kunstzinnige middelen in de eigen leefsituatie (vormgeving en inrichting), vervolgens ook de bewustwording van de eigen leefsituatie het doel geworden. Bij deze laatste vormingsdoelen is de kunst veeleer middel. Vanuit de sfeer van de kunst wordt het materiaal aangereikt voor vormings- en ontwikkelingsprocessen. Sommigen gaan zover, dat zij het oorspronkelijke doel sterk ondergeschikt achten aan de beide andere vormingsdoelen".

Uit de Nota "Advies Verzorgingsstructuur Kunstzinnige Vorming", april 1977, bladz. 4.

Deze definitie is overgenomen uit de nota "Kunst en Kunstbeleid" van de Minister van C.R.M., blz. 22.

Onder kunstzinnige vorming dient in deze nota verstaan te worden een werkwijze, waarbij door gebruik van kunstzinnige middelen getracht wordt om educatieve doelen te realiseren, die zowel binnen de kunst zelf, als daarbuiten kunnen liggen.

Dat wil zeggen dat met behulp van kunstzinnige middelen wordt geprobeerd ofwel een bepaald kunstzinnig resultaat te bereiken ofwel getracht wordt bepaalde eigenschappen te ontwikkelen die geen direct verband met kunst houden, maar bijvoorbeeld een verrijking van de persoonlijkheid betekenen. Een combinatie van beide doelen is zeer wel mogelijk. In de praktijk vloeit het een min of meer uit het ander voort. Een voorbeeld ter illustratie. Het volgen van klarinetles kan leiden tot een bepaalde technische vaardigheid, waarmee muzikale resultaten op een bepaald niveau worden bereikt. Beperkt men zich hiertoe, dan ligt het doel binnen de kunst zelf. Tracht men via de klarinetles de leerling te stimuleren lid te worden van een muziekkorps, omdat men van mening is, dat de mens sociaal moet functioneren en acht men in wezen alleen dit sociaal functioneren relevant - ziet men dus de klarinetles slechts als middel tot beter sociaal gedrag - dan ligt het doel van de kunstzinnige vorming buiten de kunst zelf. Zoals reeds gezegd een combinatie

van beide doelen is heel goed mogelijk. De kunstzinnige middelen zijn te verdelen in de volgende groepen: muzikale vorming, dramatische vorming, beweging, audio-visuele vorming en beeldende vorming. Bij elk van deze groepen gaat het niet alleen om het receptieve "kijken naar" en het actieve "zelf beoefenen", maar ook om het gebruik van de van de kunst afgeleide technieken.

Als voorbeelden van doelen die buiten de kunst zelf liggen kunnen naast de boven reeds gesignaleerde verrijking van de eigen persoonlijkheid o.a. genoemd worden de ontwikkeling van de emotionaliteit, de bevordering van de discussie over maatschappelijke problemen en niet op de laatste plaats het bevorderen van de creativiteit in ruime zin.

De kunstzinnige vorming binnen het onderwijs en het sociaal cultureel werk heeft nog niet die plaats en aandacht gekregen, die zij verdient op grond van haar praktische mogelijkheden. De belangstelling zowel in kringen van het onderwijs (leraren en ouders) als in het sociaal cultureel werk (met name vormingsleiders) was tot voor enige jaren zwak te noemen. Recentelijk neemt de belangstelling echter toe, niet op de laatste plaats door stimulering van overheidszijde.

De problemen zijn niet in alle sectoren van dezelfde orde. Zo is onderwijs in de beeldende en muzikale vorming al lang erkend; dit in tegenstelling tot dans, drama en audio-visuele middelen, die nog nauwelijks tot ontwikkeling zijn gekomen binnen het onderwijs.

De kunstzinnige vorming komt zowel voor in het onderwijs als in het sociaal cultureel werk. Er is een direct verband met de professionele en amateuristische kunstbeoefening.

Opgemerkt kan nog worden dat de kunstzinnige vorming ook een belangrijke rol speelt in het therapeutische werk: bij organisaties op het gebied van de sociale en maatschappelijke zorg, geestelijke en lichamelijke gezondheidszorg. In deze laatste werkgebieden is de kunstzinnige vorming onderdeel van educatieve activiteiten.

Dat de situatie echter nog verre van ideaal is, werd recentelijk nog eens aangetoond door de Nederlandse Stichting Kunstzinnige Vorming. In een rapport "Kunstenaars op school" werden de bevindingen van een intensief praktijkonderzoek neergelegd. Hieruit blijkt dat er in de loop van de jaren niet zo



bijster veel veranderd is.

Sedert enige tijd bestaat in Helmond een werkgroep kunstzinnige vorming. Door een aantal oorzaken is deze werkgroep nooit tot ontplooiing gekomen. Wij stellen voor deze werkgroep na herstructurering te laten meedenken over een verantwoorde aanpak van de kunstzinnige vorming in het onderwijs.

Deze werkgroep zou haar ideeën en suggesties kunnen neerleggen in een rapport, dat als beleidsadvies zou kunnen worden gekoppeld aan het resultaat van een hierna uitvoerig te bespreken onderzoek. Vooruitlopend daarop kan in elk geval reeds gesteld worden dat naast het receptieve aspect van de culturele vorming ook en met name het actieve element binnen onderwijs en sociaal cultureel werk dient te worden gebracht.

Daarbij zal gebruik moeten worden gemaakt van de bestaande instellingen op dit terrein, die zowel een receptieve als een actieve functie dienen te hebben.



c) Onderzoek-project

Ons cultuurbeleid zal de komende jaren primair gericht zijn op de culturele vorming van zoveel mogelijk helmondse burgers om op deze wijze de groep van cultuur-participanten op termijn te vergroten. Daarbij zal, zoals reeds eerder gezegd, het accent liggen op de jeugd in- en buiten schoolverband. Eerste aanzetten tot beleidsombuiging in deze zijn reeds gezet. In nauw overleg met de Stichting Cultuur en School wordt gewerkt aan een kwantitatieve en kwalitatieve uitbouw van het door deze stichting voor het onderwijs samengestelde programma.

De uit de museumcommissie gevormde werkgroep, belast met de voorbereiding en begeleiding van de historische tentoonstelling ter gelegenheid van Helmond-800 heeft haar taak ook en met name gezien als een educatieve. De begeleiding van scholen, die de expositie bezochten is door haar georganiseerd. Deze twee voorbeelden worden hier ter illustratie opgenomen.

Wij zijn van mening dat, wil ons cultuurbeleid na verloop van tijd vruchten afwerpen, dit beleid door zoveel mogelijk bij het cultuurbeleid betrokken instellingen, groepen en personen gedragen dient te worden. Concurrentie aan de aanbodzijde dient hierbij zoveel mogelijk vermeden te worden; wensen en behoeften aan de vraagzijde dienen de aanbodzijde zonder belemmeringen te kunnen bereiken. Coördinatie tussen vraag en aanbod is een vereiste om het beleid te kunnen realiseren.

In deze nota wordt voor wat betreft de aanbod - maar vooral wat betreft de vraagzijde uitgegaan van zeer onvolledige gegevens.

Wij weten vrij nauwkeurig wat er door de grote instellingen zoals GIKO, 't Speelhuis, en 't Meyhuis wordt geboden. Moelijker ligt het met de activiteiten op bijvoorbeeld wijk-, club- en schoolniveau. Wat de vraagzijde betreft is de situatie minder rooskleurig. Het blijkt bijzonder moeilijk te zijn de behoeften en wensen van grote delen van de bevolking op cultureel gebied te verzamelen.

Bij het samenstellen van deze nota bracht elk antwoord nieuwe vragen mee. Enkele problemen ter illustratie. De belangstelling voor de voorstellingen in 't Speelhuis is aanzienlijk toegenomen in verhouding met de situatie in

het kunstcentrum. Deze constatering leidt o.a. tot de volgende vragen: Wie bezoeken 't Speelhuis? Uit welke wijken komen de bezoekers? Hoe is de leeftijdsopbouw? Hoe vindt men het programma, de accommodatie, de speelperiode (weekenden niet)? Bestaat er behoefte aan voorstellingen in de wijken? etc. etc..

Een ander voorbeeld. Constatering: Helmond beschikt over één bioscoop met twee zalen. Hoe staat de bevolking tegenover het aanbod? Is er belangstelling voor een gekwalificeerde filmclub? Is men in onderwijskringen geïnteresseerd in een dergelijke club? Is het mogelijk actieve filmamateurs te motiveren voor het "passieve filmkijker"? etc. etc.

Deze voorbeelden worden hier genoemd om het probleemveld aan te geven. Het is ons inziens van groot belang de wensen en behoeften van de helmondse bevolking op cultureel gebied zo exact mogelijk te leren kennen. Bij de beleidsontwikkeling in de komende jaren kan daarmee dan rekening gehouden worden.

De boven gegeven voorbeelden hebben betrekking op traditionele cultuurelementen als theater en film. Uiteraard zijn wij ook geïnteresseerd in gegevens over van het gewone cultuurpatroon afwijkende cultuuruitingen.

Uit het voorgaande moge blijken dat de gegevens waarover wij op dit moment beschikken bepaald onvoldoende zijn om tot een verantwoord beleid voor het totale cultuurveld in Helmond te komen.

In deze nota zult U een aantal plannen en suggesties aantreffen. Zij zijn gebaseerd op de informatie, waarover op het moment van tot standkoming van de nota beschikt werd.

Om tot een beleid te komen, dat voor zover mogelijk het hele culturele terrein bestrijkt, zullen wij moeten kunnen beschikken over aanzienlijk meer gegevens. Daarom hebben wij besloten te komen tot een diepgaand onderzoek naar de wensen en behoeften op cultureel gebied in onze stad. Dit onderzoek moet tevens een zo volledig mogelijke bestandsopname inhouden van het aanbod op cultureel terrein.

Het onderzoek strekt zich uit tot alle instellingen, verenigingen en individuele groepen die op enigerlei wijze bij het culturele gebeuren van onze stad betrokken zijn. Tevens richt het onderzoek zich naar de wensen onder de bevolking ook met name op rand- en minderheidsgroepen. Onder andere zal aandacht besteed worden aan de culturele situatie van de buitenlandse werknemers.

De op deze wijze verkregen informatie zal niet alleen van het allergrootste belang zijn voor de beleidsbepaling op cultureel gebied; zij kan ons insziens tevens een schat aan gegevens opleveren voor de sectoren onderwijs en welzijn.

Ook instellingen als het GIKO, 't Speelhuis, en de Stichtingen Samenlevingsopbouw zouden van de verkregen gegevens gebruik kunnen maken. Het onderzoek maakt een meerjarenbeleid mogelijk. Tevens kan op grond van de verkregen resultaten een structuur worden ontworpen, waarin coördinatie tussen vraag- en aanbodzijde mogelijk wordt.

Dit onderzoek wordt verricht door de afdeling Onderzoek en Statistiek in nauw overleg met de hoofdafdeling Educatie.

Het cultuuronderzoek bestrijkt twee terreinen: de aanbodzijde, waarbij getracht wordt om een zo volledig mogelijke bestandsopname van het aanbod op cultureel terrein te verkrijgen en de vraagzijde. Hierbij vindt een peiling plaats van de wensen en behoeften welke op cultureel gebied onder de helmondse bevolking leven.

Ten aanzien van alle culturele activiteiten wordt steeds uitgegaan van het onderzoek van drie dimensies.

- a) De passieve cultuurparticipatie. Hieronder vallen de instellingen die mogelijkheden scheppen en/of bieden om cultuur te beleven middels theatervoorstellingen ('t Speelhuis), exposities ('t Meyhuis) en literatuur (bibliotheek).
- b) De actieve cultuurparticipatie. Daaronder moet worden verstaan, het zelf actief bezig zijn op cultureel gebied in verenigingsverband, clubverband, groepsverband of eventueel particulier. Hiertoe rekenen we o.a. muziekcorpsen, toneelverenigingen etc.
- c) De culturele educatie. Het betreft in dit geval die instellingen die mogelijkheden bieden aan de mensen om zich op een of ander cultureel terrein onder bekwame leiding te vormen of ontwikkelen, zoals het GIKO, de Vrije Academie en ook de scholen.

In het kader van het onderzoek vinden de volgende activiteiten plaats.

Om te beginnen is getracht d.m.v. literatuurstudie, oriënterende gesprek-

ken etc. een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van alle in Helmond aanwezige instanties en verrichte activiteiten.

Vervolgens worden er enquêtes uitgevoerd onder de instanties die zijn geïnventariseerd. Er zijn drie soorten enquêtes verzonden naar de instellingen, waarin vragen zijn opgenomen naar de aard van de verrichte activiteiten, de frequentie ervan, de spreiding van de leden en de behoefte op accommodatiegebied in de toekomst. Voorts zijn in de belangrijkste passieve instellingen zoals 't Speelnuis, 't Meyhuis en de bibliotheek, bezoekersenquêtes gehouden. Doel van deze enquêtes is inzicht te krijgen in de samenstelling en wensen van de bezoekers. Aan de hand van gegevens over de bevolkingsopbouw is op grond van de enquête-resultaten na te gaan welke mensen geen gebruik van betreffende instellingen maken.

Daarnaast staat de culturele behoeftespreiding onder de gehele bevolking van Helmond. Deze vindt op twee wijzen plaats. Op de eerste plaats wordt getracht d.m.v. groepsinterviews met verschillende sleutelfiguren en doelgroepen relevante informatie te verkrijgen.

Als voorbeeld kunnen de Stichtingen Samenlevingsopbouw genoemd worden die in de wijken in Helmond opereren. Bij de doelgroepen kan o.a. gedacht worden aan de scholen, het O.C.G.H., jongerenorganisaties, buitenlandse werknemers en bejaarden.

Daarnaast moet gewezen worden op de ontwikkeling van sociale kaarten voor de wijken in Helmond, dit t.b.v. het welzijnsbeleid in het kader van de decentralistie van de rijksbijdrageregelingen. Daarin zit ook een cultureel aspect en een deel van het daarmee samenhangend onderzoek betreft een peiling bij de wijkbevolking over de wensen op cultureel gebied.

Er zal via deelrapporten over dit cultuuronderzoek gerapporteerd worden.

Realisering van dit onderzoekproject mag uiteraard niet gaan betekenen dat gedurende het onderzoek een status quo heerst; met de in deze nota neergelegde plannen kan grotendeels op korte termijn worden begonnen. Daarmee is een begin gemaakt met realisering van een beleid, dat op grond van de later te verkrijgen onderzoeksresultaten verder kan worden uitgediept

en/of bijgesteld.

Wij zijn dan ook van mening dat parallel lopend met het onderzoek met de andere plannen begonnen dient te worden.

We willen nu enkele instellingen bespreken welke op cultureel-vormend terrein in Helmond actief zijn. Zij zullen bij de realisering van het beleid in de komende jaren een belangrijke taak te vervullen krijgen.

ENKELE INSTELLINGEN OP CULTUREEL EN CULTUREEL-VORMEND TERREIN

a) 't Speelhuis

De opening van het Ontmoetingscentrum 't Speelhuis heeft een ruim 20-jarige periode afgesloten van plannen en wensen inzake een betere accommodatie voor sociaal-culturele activiteiten.

De aanvankelijke opzet van een schouwburg is met de realisering van dit gebouw verlaten en is in een veel ruimer kader komen te staan. Vanaf het begin zijn de mogelijkheden om tot een breder aanbod aan activiteiten te komen in het eisenpakket opgenomen, zodat het zich laat aanzien, dat dit gebouw inderdaad tot een echte ontmoetingsplaats voor de helmondse bevolking kan uitgroeien.

Dankzij royale steun van de rijksoverheid kwam het gebouw tot stand, zodat nu van de gemeente verwacht mag worden, dat zij bereid is voldoende financiële middelen, zowel voor de personele bezetting als voor de activiteiten, beschikbaar te stellen. Zeker in de beginjaren zal, via een goed wervingsbeleid, de bevolking geïnteresseerd moeten worden in het reilen en zeilen van het gebouw. Het theater in 't Speelhuis zal naast het aanbieden van programma's van podiumkunsten zeker ook moeten kunnen inspelen op initiatieven die vanuit de gemeenschap naar voren komen. Het bieden van organisatorische en technische know-how behoort zeker tot de taken. Een en ander brengt met zich mede dat, zo er al financiële of andere belemmeringen voor de gebruikers zouden zijn, deze tot acceptabele minima moeten worden beperkt. In principe kunnen barrières niet worden aanvaard, omdat anders van de ideeële uitgangspunten weinig terecht komt. Wij vertrouwen, dat 't Speelhuis metterdaad een plaats van ontmoeting zal worden.

Op korte termijn zal een Speelhuisnota verschijnen.

In deze nota zal uitvoerig aandacht besteed worden aan het toekomstige functioneren van 't Speelhuis.

b) het GIKO

De basis van het Gemeentelijk Instituut voor Creativiteitsontwikkeling (GIKO) ligt bij het in de dertiger jaren opgerichte Theo Driessen Instituut. Vanuit dit instituut vond culturele (muzikale) vorming plaats in en buiten schoolverband. Daarnaast was ook de muziek als vorm van recreatie een onderdeel van het instituutprogramma.

De activiteiten van de vereniging Theo Driessen zijn, uitgezonderd een kamermuziekcyclus, met ingang van 1 januari 1971 ondergebracht in het Gemeentelijk Instituut voor Creativiteitsontwikkeling.

Weliswaar ligt bij het GIKO een belangrijk accent op het muziek-onderwijs; daarnaast echter wordt ook beeldende vorming, dans en drama onderwezen.

Het GIKO is sedert oktober 1977 ondergebracht in 't Speelhuis. Na een aantal expansieve jaren is het GIKO nu in een consolidatiefase terechtgekomen. Aangenomen mag worden dat deze fase enige jaren zal duren. Hierdoor heeft men nu de gelegenheid het huidige beleid op organisatorisch en financieel administratief terrein kritisch te bekijken en indien nodig te corrigeren.

Het accent zal hierbij gelegd moeten worden op:

1. de relatie tussen het GIKO en het onderwijs, het O.C.G.H. en het club- en buurtwerk.
2. de ondervertegenwoordiging van de sectoren beeldende vorming, dans en drama en audio-visueel.
3. de beheersing van de tarieven.
4. de verhouding tussen het GIKO en de buitengemeenten.

Door het aannemen van een nieuwe verordening op het GIKO door de gemeenteraad van Helmond is het mogelijk geworden om de structuur van het GIKO te wijzigen.

Om de continuïteit van het werk van het GIKO te garanderen zal de gemeente Helmond met de participerende gemeenten dienstverleningscontracten afsluiten. Het GIKO verzorgt de cursussen voor deelnemers uit de aangesloten gemeenten: Aarle-Rixtel, Bakel (geen muziek), Beek en Donk, Lieshout en Mierlo.

Aan het door het GIKO verzorgde cursussenpakket zal bij de behandeling van de diverse sectoren aandacht besteed worden.

Hier wordt slechts gewezen op de zorg die het GIKO draagt voor cursussen



voor vrijwilligers in het welzijnswerk en mensen uit het onderwijsveld met het doel hen vertrouwd te maken met de mogelijkheden van de diverse expressievormen.

Het betreft kortlopende cursussen; in principe bestaat de mogelijkheid van vervolgcursussen of begeleiding in de klas van onderwijskrachten. Tot op heden zijn er cursussen gegeven in Helmond-Noord, Helmond-West en Mierlo-Hout.

De deelname aan de cursussen in de sectoren beeldende vorming en audiovisueel is, uitgaande van de richtlijnen van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, in het totale activiteitenpakket te laag. Er zal naar gestreefd moeten worden hierin verandering aan te brengen. In dit verband moet gewezen worden op de Stichting Vrije Academie, welke eveneens actief is op het terrein van de beeldende vorming.

Op korte termijn zal het GIKO een beleidsplan uitbrengen. Hierin zal uitvoerig aandacht besteed worden aan de problemen en plannen van het Instituut. Wij willen ons daarom in deze nota beperken tot bovenstaande opmerkingen.

c) De stichting Cultuur en School

De Stichting heeft tot doel de leerlingen van de diverse scholen door het aanbieden van programma's te laten kennismaken met verschillende aspecten van muzikale en verbale expressie op professionele basis, zoals schoolconcerten, toneelvoorstellingen en via de zgn. kunstleidende lessen in 't Meyhuis. De stichting ontvangt gemeente-subsidie.

De scholen betalen een kleine bijdrage in de kosten. Het stichtingsbestuur bestaat uit vertegenwoordigers van verschillende scholen.

In de inleiding werd reeds gewezen op het grote belang van de culturele vorming van de jeugd. Hier ligt de sleutel tot een verantwoorde cultuurspreiding.

Wil men in Helmond komen tot een grotere actieve en passieve deelname van alle bevolkingsgroepen aan het culturele leven, dan is de culturele vorming via school, jeugd- en vormingswerk de aangewezen weg.

Bij het programma van Cultuur en School lag het accent tot voor kort op toneel en klassieke muziek. Toneelvoorstellingen werden georganiseerd voor het basisonderwijs (sprookjestoneel) en voor het voortgezet onderwijs



(vooral MAVO en LHNO). Deze voorstellingen werden soms in de scholen gegeven. Wat de leerlingen van HAVO, Atheneum en Gymnasium betreft: een aantal van hen heeft individuele abonnementen op de avondvoorstellingen. Sinds de opening van 't Speelhuis is de belangstelling van scholieren uit het VWO hiervoor aanzienlijk toegenomen. Concerten werden gegeven door Het Brabants Orkest.

Wenselijkheden ten aanzien van het beleid.

Samenstelling en omvang van de door Cultuur en School aangeboden activiteiten zijn voor uitbreiding vatbaar. Het aanbod was ons inziens te veel gericht op toneel, poppenspel en klassieke muziek. Er werden te weinig programma's gebracht die specifiek aansloten bij de belangstellingssfeer van de MAVO en LBO-leerlingen. Wenselijk lijkt het ons ook aandacht te besteden aan andere cultuurvormen zoals cabaret, jazz, folk- en popmuziek en film.

Ook uitbreiding van het aanbod in de sector klassieke muziek lijkt wenselijk (kamermuziek).

Het organiseren van excursies zou overwogen kunnen worden. Realisering van een en ander vraagt zonder twijfel veel tijd en energie. Naast de selectie van programma's en organisatie van voorstellingen zal het contact met het onderwijsveld aanzienlijk versterkt moeten worden. Bij een goed samenspel tussen onderwijs en de Stichting Cultuur en School kan het programma-aanbod meer dan tot nu toe het geval is geweest, worden afgestemd op de interesse-sfeer van de leerlingen. Ook een zekere mate van aanpassing aan het lesprogramma is niet denkbeeldig. Meer speciale aandacht dan tot op heden het geval is, zal Cultuur en School gaan besteden aan het lager en middelbaar beroepsonderwijs.

Ook zal aandacht besteed gaan worden aan culturele activiteiten die vanuit de school zelf tot stand komen (schoolorkest, toneelclub, cabaret etc) Bepaalde prestaties op dit gebied zullen misschien te integreren zijn in het programma van Cultuur en School (actieve deelname van leerlingen aan Cultuur en School).

Naast de contacten met de scholen zullen ook de relaties met instellingen en organisaties die zich op cultureel gebied bewegen versterkt moeten worden.

We denken hierbij aan het GIKO, Vrije Academie, 't Speelhuis, 't Meyhuis en de bibliotheek.

Bij de voorbereiding van het programma van het seizoen 1978-1979 is de hoofdafdeling Educatie intensief betrokken.

Gebleken is dat om tot een verantwoorde uitbouw van het programma te komen een aanzienlijke financiële injectie nodig was. De financiële bijdrage van de scholen aan uitvoeringen onder auspiciën van Cultuur en School schijnt soms nog als drempel te werken. Om het bezoek aan voorstellingen te stimuleren zal worden overwogen om de bijdrage van de scholen te verlagen.

Een ander probleem is het klassikaal bezoeken van culturele manifestaties in 't Speelhuis. Leerkrachten voelen er vaak weinig voor met een grote groep leerlingen een vrij grote afstand door het stadsverkeer te moeten afleggen. Dit probleem kan ten dele worden ondervangen door in voorkomende gevallen over te gaan op busvervoer, zoals bij het schoolzwemmen reeds gebruikelijk is. Bekeken wordt de wenselijkheid en mogelijkheid van voorstellingen in scholen en wijkcentra. Het is het overwegen waard of niet steeksproefgewijs de wensen van de jeugd zelf ten aanzien van het aanbod van Cultuur en School kunnen worden bekeken. Dit zou een verantwoorde programmakeuze ten goede kunnen komen.

#### Slotopmerking

De werkgroep kunstzinnige vorming en de Stichting Cultuur en School bewegen zich op het terrein van het onderwijs. Van groot belang is echter ook het buitenschoolse culturele vormingswerk voor jeugdigen. Ook buiten schoolverband kan via daartoe geschikte kanalen gewerkt worden aan culturele vorming. Te denken valt aan jeugdorganisaties, club- en buurthuiswerk etc. Nadrukkelijk willen we in dit verband pleiten voor de culturele vorming van leiders (onderwijs, jeugdbeweging en vormingswerk). Hier ligt een duidelijke taak voor het GIKO onder andere door het geven van kadercursussen. Een kader met begrip voor culturele waarden zal op zijn beurt een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de culturele vorming van de jeugd.

Tenslotte moet nog gewezen worden op het Cultureel Jongeren Paspoort. 't Speelhuis fungeert als het centrale verspreidingsadres voor Helmond.

d) Bibliotheek

Inleiding

In 1975 trad de "Wet op het Openbare Bibliotheekwerk" in werking. In nauwe samenwerking tussen de gemeente en het bestuur van de "Stichting Samenwerkende Openbare Bibliotheken" in Helmond is een beleidsplan tot stand gekomen. Aanvankelijk waren de daarin op te nemen beleidslijnen gericht op de jaren 1977 -1980, doch overeenkomstig de onlangs door het Ministerie verstrekte richtlijnen, moeten tevens de beleidsvoornemens voor de jaren 1981 en 1982 worden verwerkt.

In dit beleidsplan komen aan de hand van de inmiddels in concept verschenen "Algemene Maatregelen van Bestuur," de huisvestingssituatie, de collectievorming, de personeelsformatie, de rechtspositie, de openingstijden en de bijzondere bibliotheekvoorzieningen aan de orde.

Vastgesteld kan worden dat de Helmondse bibliotheek op al deze deelterreinen onder de minimumnormen van het Rijk ligt.

Accommodatie

Om aan de norm te voldoen zou een verdubbeling van de ruimte noodzakelijk zijn. Het bibliotheekbestuur streeft naar uitbreiding van het hoofdgebouw. Verder is de spoedige tot standkoming van een filiaal in de wijk Mierlo-Hout van groot belang. Het ligt in de bedoeling in de periode tot 1982 naast de uitbreiding van de Centrale Bibliotheek, twee filialen te stichten en wel Helmond-Oost en Helmond-Noord.

Bij de uitbreiding van de Centrale Bibliotheek wordt gedacht aan uitbreiding van de uitleenruimte, vergroting van de studie-accommodatie en leeszaal en uitbreiding van de voorzieningen voor speciale bevolkingsgroepen. Verder zijn een muziekbibliotheek en een discotheek gepland. Men streeft naar verbreding van de traditionele informatie, o.a. met audio-visuele middelen.

Collectie-vorming

Om aan de minimumnormen te voldoen zal het boekenbezit met een zeer omvangrijk aantal exemplaren moeten toenemen. Hieruit volgt dat ten aanzien van uitbreiding van de collectie aanzienlijke investeringen noodzakelijk zullen zijn.

### Bijzondere bibliotheekvoorzieningen

Er bestaat reeds een speciale voorziening voor bejaarden. Gedacht wordt aan speciale voorzieningen voor o.a. buitenlandse werknemers, al dan niet zelfstandig wonende gehandicapten en zieken.

Wat de speciale voorzieningen voor buitenlanders betreft; men denkt aan het plaatsen van huurcollecties in de eigen tehuizen van de buitenlandse werknemers. Het initiatief hiervoor zou vanuit de huizen moeten komen.

Tevens zou men hier informatie-materiaal over voorzieningen in stad en regio kunnen onderbrengen.

### Schoolbibliotheekwerk

Het schoolbibliotheekwerk heeft de laatste jaren een grote vlucht genomen.

De jeugdbibliotheek is o.a. actief in de volgende zaken:

- organiseren van boektentoonstellingen,
- inrichten van documentatie-collecties in de school,
- stimuleren van klassikale bezoeken aan de bibliotheek,
- organiseren van tentoonstellingen en inleidingen op ouderavonden,
- adviseren van scholen bij het opbouwen van een eigen bibliotheek

Er bestaat contact met de Stichting Wereld Oriëntatie Centrum (W.O.C.).

Het W.O.C. stelt zich ten doel de bevordering van mondigheid en bewustwording van mensen in het algemeen en van kansarme groepen en schoolgaanden in Helmond en omstreken in het bijzonder.

Overwogen wordt te zijner tijd in de bibliotheek een instructielokaal in te richten voor o.a. project-collecties met behulp van audio-visuele middelen.

Voor gedetailleerde informatie over het bibliotheekbeleid wordt verwezen naar het beleidsplan tot het jaar 1983 van de Stichting Samenwerkende Openbare Bibliotheken Helmond.

e) Vrije Academie

De Stichting Kreatieve Vorming Helmond (Vrije Academie) is in de na-oorlogse periode opgericht door Laszlo Hernády.

Men kan er lessen volgen in diverse beeldende vakken. Er wordt een vrij grote groep mensen bereikt.

Recentelijk is besloten de Stichting Kreatieve Vorming Helmond onder bepaalde voorwaarden ten dele te subsidiëren.

Bekeken dient te worden in hoeverre deze particuliere stichting - indien ook van haar kant belangstelling mocht bestaan voor een geïntegreerde aanpak van de culturele vorming - in dat kader een rol kan spelen.

f) Stichting Beeldende Kunst 't Meyhuis

Doel van deze stichting is het wekken en bevorderen van belangstelling voor en het kweken en verdiepen van inzicht in de beeldende kunst bij de bevolking van Helmond en omgeving, zulks met behulp van het vermogen van de Stichting.

De Stichting tracht dit doel te bereiken door het organiseren van tentoonstellingen en alle overige daartoe geëigende wettige middelen.

Sinds oktober 1976 heeft 't Meyhuis een full-time adviseur in dienst.

In een beleidsnota (januari 1977) wordt opgemerkt dat men naast het organiseren van tentoonstellingen op het gebied van de moderne kunst, ook overweegt thematentoonstellingen te organiseren en verder exposities op het gebied van de ontwikkeling van de techniek, kunststromingen etc.

De Stichting wil er, aldus de beleidsnota, naar streven om in het kader van een integratie van cultuuruitingen en -vormen ook andere culturele activiteiten te (doen) organiseren in 't Meyhuis.

Onder auspiciën van de Stichting worden voor een tiental basisscholen kunst-inleidende lessen gegeven. Men streeft ernaar dit educatief programma uit te breiden naar het voortgezet onderwijs.

Bezien dient te worden in hoeverre deze particuliere Stichting bij verdere culturele vorming betrokken zou kunnen worden.

g) Onderwijskundig Centrum Gewest Helmond

Ten aanzien van creatieve vorming formuleert het Onderwijskundig Centrum Gewest Helmond haar uitgangspunten en doelstellingen in de "Beleidsvisie Onderwijsbegeleiding", waarin het beleid voor de komende 3 jaar wordt aangegeven.

Met creatieve vorming wordt bedoeld een bijdrage te leveren aan de algehele persoonlijkheidontplooiing van het kind. Deze vorming behoort geïntegreerd te zijn in het gehele onderwijs.

Een scheiding tussen het creatieve en het cognitieve aspect wordt door het Onderwijskundig Centrum afgewezen. Tussen het cognitieve en het creatieve bestaat, zo zegt het O.C.G.H., een spanningsveld. Datgene wat kinderen leren (cognitief) zal pas echt goed "geleerd" worden, wanneer ze dat kunnen ervaren en beleven. Het inpassen van expressie in het totale onderwijs verwacht een zodanige houding van de leerkracht, dat hij steeds alert is op situaties, waarbij hij momenten kan inbouwen waarop kinderen iets kunnen beleven en ervaren: "zelf vorm mogen geven".

Het O.C.G.H. ziet het als haar taak, samen met het schoolteam, te trachten de expressievakken te integreren in een onderwijssituatie, waarin expressie en creativiteit meer kunnen zijn dan vrijblijvende onderbrekingen van leerprocessen. Naast deze zogenaamde vormingsaspecten van de expressie in de totale onderwijspraktijk kunnen ook de vakeigene aspecten van de diverse gebieden onderkend worden. Hiervoor geldt, zo zegt het O.C.G.H., dat op vragen om hulp op dit terrein samen met de school naar samenwerkingsrelaties kan worden gezocht met andere instanties, zoals o.a. de Pedagogische Academie, het GIKO, musea en 't Meyhuis. Begeleiding en ondersteuning van het O.C.G.H. kan bestaan uit:

- studie van schoolteams op inhoud en vormgeving van het onderwijs in de expressievakken;
- samenwerkingsvormen met andere instanties opzetten en mede uitvoeren van her- en bijscholingscursussen;
- het bemiddelen en meehelpen bij educatieve projecten van scholen, die musea en dergelijke erbij willen betrekken;
- het meehelpen om specifieke deskundigheid van vakleerkrachten over te dragen naar schoolteams;
- het meehelpen om die deskundigheden dienstbaar te maken aan de totale onderwijspraktijk.

Het Onderwijskundig Centrum Gewest Helmond bracht recentelijk ook een nota "Creatieve vorming in het onderwijs" uit, met de bedoeling de discussie rond de creatieve vorming van kinderen in het onderwijs op gang te brengen. Overigens is deze discussie, zowel regionaal als landelijk, al enige tijd op gang. De O.C.G.H.-nota leidde tot een intensieve discussie, waaraan o.a. werd deelgenomen door de Pedagogische Academie, de Hoofdenkring Helmond-Mierlo, het Streekorgaan Gewest Helmond, de Algemene Onderwijsraad en de afdeling Onderwijs van de gemeente Helmond.

Concluderend kan worden gesteld, dat ten aanzien van de creatieve vorming in het onderwijs, de standpunten van het O.C.G.H., de Hoofdenkring basisonderwijs en de Algemene Onderwijsraad vrijwel parallel lopen. Creatieve vorming wordt door alle partijen gezien als een essentieel element in het onderwijs, dat optimale aandacht verdient. De discussie concentreert zich dan ook op de wijze waarop een en ander kan worden gerealiseerd.

Daarbij dient onderscheid te worden gemaakt in:

1. Creativiteit in ruime zin (als aspect van het gehele onderwijsgebeuren).
2. Creativiteit in engere zin (beperkt tot de zogenaamde expressievakken).

Voor de creativiteit in ruime zin is uiteraard de leerkracht (het schoolteam) verantwoordelijk.

Over de invulling van de creativiteit in engere zin, in feite een onderdeel van 1. lopen de standpunten uiteen. Gedeeltelijke invulling kan plaatsvinden door gebruik te maken van het fenomeen "extern vakonderwijs". Een bepaald expressievak wordt geheel of gedeeltelijk gegeven door een van buiten aangetrokken specialist op dat terrein.

In de praktijk kan onderscheid worden gemaakt tussen "intern vakonderwijs" (gegeven door een volledig bevoegd vakonderwijzer van de eigen school, die tevens beschikt over volledige onderwijsbevoegdheid) en "extern vakonderwijs" (gegeven door een bevoegd vakonderwijzer aan de school verbonden).

Ter verduidelijking en completering van de in deze discussie ingebrachte meningen en standpunten formuleren wij enkele, naar onze mening, fundamentele stellingen:

- Creativiteit dient niet beperkt te blijven tot de zogenaamde expressievakken, maar moet het hele onderwijs doordringen.
- Men tracht in het moderne onderwijs de strikte vakkensplitsing steeds vaker te doorbreken door les te geven via thema's en projecten. In de meeste gevallen worden daarbij de expressievakken in "toegepaste vorm" betrokken (niet



losgekoppeld maar geïntegreerd).

- De Pedagogische Academie leidt op tot volledige bevoegdheid; dat betekent niet dat iedere onderwijzer(es) dient te beschikken over encyclopedische kennis en all-round vaardigheden, maar wel, dat hij/zij in principe alle aspecten van het onderwijs (waaronder het creatieve) moet kunnen uitdragen.
- Een moderne school vormt zijn individuele leerkrachten tot een "team". Door middel van een evenwichtige teamopbouw en "team-teaching" zijn intern allerlei constructies denkbaar, waardoor goed onderwijs (inclusief het creatieve aspect) voor alle leerlingen van de betreffende school gewaarborgd kan worden.
- Niet het technische, doch het vormgevende aspect staat in de noncognitieve sector primair. Een bepaalde basis aan technische bagage is nodig, maar door te streven naar technische perfectie schiet men naar onze mening zijn doel voorbij.
- In het algemeen wordt van het "externe vakonderwijs" op weinig variabele wijze gebruik gemaakt. In de meeste gevallen betreft het de sector handenarbeid/handwerken, terwijl slechts enkele scholen het vak muziek via deze constructie een extra stimulans trachten te geven. Het zou aanbeveling verdienen de variabiliteit van gebruikmaking te stimuleren.

Een en ander leidt ons tot de conclusie, dat de voorkeur dient te worden gegeven aan interne oplossingen binnen het schoolteam. Aangezien creativiteit, al of niet via de expressievakken, geïntegreerd bestanddeel is van de totale onderwijssituatie dient expliciete loskoppeling te worden vermeden.

Niettemin kan men van oordeel zijn, dat een minimale marge dient te worden gehandhaafd, om leemten, die niet door middel van team-teaching of anderszins intern zijn op te vullen, weg te werken. Bovendien lijkt het noodzakelijk, dat een gezond alternatief wordt gecreëerd. Een duidelijke taak is naar onze mening weggelegd voor de Pedagogische Academie, die in haar opleiding dit aspect meer zou kunnen accentueren. Verder achten wij het zinvol, dat overleg tussen betrokkenen op gang wordt gebracht (met name onderwijsveld en begeleidende c.q. ondersteunende instanties), om het vakonderwijs als fenomeen kritisch te bezien en te werken aan eventuele andere en betere oplossingen.

#### Onderwijsstimuleringsproject

Ook in het aan Helmond toegewezen onderwijsstimuleringsproject wordt het belang van de creatieve vorming geaccentueerd. Dezelfde lijnen, die in de



O.C.G.H.-beleidsvisie zijn aangegeven worden ook, via stimuleringsactiviteiten op scholen en in wijken, gevolgd. Daarbij is een koppeling tussen onderwijs enerzijds en cultuur anderzijds van wezenlijk belang.

In dit verband zijn al diverse werkrelaties tussen scholen en C.R.M.-instellingen tot stand gekomen; o.a. het GIKO en de bibliotheek ontplooiën in dit verband een aantal activiteiten.

Overigens kunnen de accenten per school en per wijk verschillen: elke school of groep scholen maakt vanuit de situatie in de wijk zijn eigen deelplan. Momenteel zijn voor alle bij het project betrokken helmondse scholen de deelplannen afgerond.

## SECTORALE BENADERING

### a) Drama.

#### 1) Inleiding

Professionele zowel als amateuristische voorstellingen in deze sector, waartoe gerekend kunnen worden toneel, voordrachtskunst, cabaret en mime, kunnen in 't Speelhuis gebracht worden.

Het programma wordt samengesteld door de Stichting Kunstcentrum en de stichting Cultuur en School.

De stichting Kunstcentrum Helmond is ontstaan uit een samenwerking tussen de destijds bestaande R.K. Culturele Vereniging, De Filmkring en het Comité Beroepstoneel. De Stichting beoogt het brengen van theatervoorstellingen in de ruimste zin en ontvangt daarvoor een gemeentesubsidie.

De Stichting heeft tot oktober 1977 voor haar activiteiten gebruik gemaakt van het Kunstcentrum; op 28 oktober 1977 is 't Speelhuis in gebruik genomen. De belangstelling voor de voorstellingen is sindsdien zeer belangrijk toegenomen. In de gemeenschapshuizen De Geseldonk (Mierlo-Hout) en De Loop (Brouwhuis) bestaat gelegenheid voor het optreden van amateur- en bij tijd en wijle professionele gezelschappen.

#### 2) De taak van de gemeente

De taak van de gemeente is het stimuleren van de receptieve en actieve theaterbeleving door het scheppen van een gunstig "theater-klimaat", het bieden van goede vormingsmogelijkheden en het bevorderen van nieuwe activiteiten.

#### 3) Opleidingsmogelijkheden

Lessen drama worden gegeven door het GIKO.

Men kan er cursussen volgen in: klassiek toneel, werktheater en creatief dramatische expressie voor volwassenen. Verder worden er cursussen kindertoneel en jeugdtheater gegeven. Vooral de jeugd (onder 23 jaar) maakt gebruik van de sectie drama. Incidenteel bestaat contact - in de adviessfeer - met scholen.

#### 4) Amateurgezelschappen

Helmond kent de volgende gezelschappen:

Toneelgroep St. Genesius:

Deze vereniging bestaat reeds 80 jaar. Naast traditionele toneelstukken worden ook experimentele werken gebracht.

Toneelvereniging Gaudeamus:

De toneelvereniging Gaudeamus uit Brouwhuis is opgericht in 1954. Zij treedt behalve in Brouwhuis ook in de regio o.a. in Helmond op.

Toneelvereniging "De Opkamerkomedianten" (Stiphout)

De Houtse Toneelvereniging (Mierlo-Hout)

##### 5) Wenselijkheden ten aanzien van het beleid

De bestaande Subsidieregeling Amateurtoneel zal op korte termijn worden herzien. Wijziging is noodzakelijk gezien het wegvallen van de provinciale subsidie voor amateurtoneelgezelschappen.

In principe bestaat de mogelijkheid - en in het verleden werd hier ook wel eens gebruik van gemaakt - dat het GIKO zorgt voor de begeleiding en instructie van amateurgezelschappen.

#### Cultuur en School

De bevordering van het theaterbezoek door de jeugd is een van de taken van de Stichting Cultuur en School.

Voorwaarde voor een geslaagd beleid op dit terrein is de samenstelling van een programma dat enerzijds voldoet aan kwalitatieve en pedagogische eisen en anderzijds de jeugd aanspreekt. Afstemming op leeftijd en schooltype ligt voor de hand. Op dezewijze kan men de jeugd - bijna letterlijk - spelenderwijs het theater binnenloodsen.

Bekeken moet worden in hoeverre voorstellingen aan kunnen sluiten bij het lesprogramma. Men zou de programmakeuze zo kunnen maken dat er verband ontstaat met vakken als moderne of klassieke talen (literatuur), geschiedenis of maatschappijleer.

Dit maakt voorbereiding op en nabespreking van de voorstelling aanzienlijk eenvoudiger (inpassing in het lesprogramma) en verlevendigt de lessen. (Voorbeeld ter illustratie: een programma met fragmenten uit toneelstukken en operas van Berthold Brecht kan in principe aanleiding geven tot behandeling in het kader van de vakken Duits, Geschiedenis, Muziek en Maatschappijleer).

Naast deze sterk educatief gerichte voorstellingen moet er ruimte blijven voor voorstellingen met een voornamelijk recreatief karakter. Het bovenstaande geldt voor alle sectoren van het onderwijs.

Bekeken zal worden of het mogelijk is de belangstelling voor het theater te stimuleren door het organiseren van speciale activiteiten voor scholieren. Gedacht wordt aan een theaterfestival voor scholieren. Dit zou niet beperkt hoeven te blijven tot het traditionele toneel, maar zou bijvoorbeeld ook een cabaretwedstrijd kunnen inhouden. Indien een en ander realiseerbaar blijkt te zijn, zal bezien worden of het wenselijk is er een subsidieregeling voor in het leven te roepen.

#### Werkende jongeren

Naast de schoolgaande jeugd moet er naar gestreefd worden om via jeugd- en vormingswerk ook de partieelleerplichtigen en de werkende jongeren de kans te bieden aan deze cultuurvorm deel te nemen. Ook hier kan gedacht worden aan speciale voorstellingen. Er zal een onderzoek naar de mogelijkheden in deze worden ingesteld.

#### Lessen dramatische vorming

De belangstelling voor het onderwijs in dramatische vorming is bijzonder gering. Er zal een onderzoek naar de oorzaken hiervan worden ingesteld. De belangstelling van de jeugd kan misschien gestimuleerd worden door het scheppen van mogelijkheden tot een meer directe kennismaking met het "toneel". Te denken valt aan rondleidingen door 't Speelhuis (achter de coulissen) en demonstratielessen door de sectie drama van het GIKO in 't Speelhuis of op school.

Daarnaast zal de mogelijkheid bekeken worden, voorstellingen in de wijken te brengen. Hierbij wordt uiteraard primair gedacht aan de wijkhuizen. Het programma-aanbod kan dan beter worden afgestemd op de belangstelling van de wijkbewoners.

In dit verband kan gedacht worden aan voorstellingen voor speciale bevolkingsgroepen, zoals buitenlandse werknemers. Het hierboven genoemde onderzoek, in samenwerking met de afdeling Onderzoek en Statistiek, zal de voor desbetreffende beleidsmaatregelen gewenste gegevens moeten verschaffen.

Wat de betrokkenheid van de andere bevolkinggroepen betreft - in zijn algemeenheid geldt dit ook voor de hierna te bespreken sectoren - wordt opgemerkt dat verwacht mag worden dat van 't Speelhuis een sterk stimulerende werking zal uitgaan. Er zal derhalve via de programmasamenstelling getracht moeten worden een toenemende belangstelling te continueren en verder uit te bouwen. Financieel zal derhalve voldoende ruimte aanwezig moeten zijn om middels het speelplan op verdere positieve ontwikkelingen te kunnen inspelen.

b) DANS

1) Inleiding

Ballet en volksdans, waartoe wij ons in deze paragraaf willen beperken, kunnen zowel door professionele als amateurgezelschappen in 't Speelhuis gebracht worden.

De programmakeuze is in handen van de Stichting Kunstcentrum en de Stichting Cultuur en School.

2) De taak van de gemeente

De taak van de gemeente is het stimuleren van de receptieve en actieve dansbeoefening door het scheppen van een gunstig "dans-klimaat" het bieden van goede vormingsmogelijkheden en het bevorderen van nieuwe activiteiten.

3) Opleidingsmogelijkheden

Lessen worden gegeven door het GIKO en door particuliere instituten. Bij het GIKO kan men zowel een cursus klassiek ballet als jazz-ballet volgen. Klassiek ballet wordt gegeven voor jeugdigen, volwassenen in beginners- en gevorderdenklassen.

Speciaal voor volwassenen is de cursus dansexpressie ontwikkeld.

Voor kinderen worden cursussen "kinderdans en dansspel" gegeven; voor kinderen en volwassenen is er een cursus volksdansen.

Incidenteel is er contact met scholen.

Het GIKO verzorgde ook een kadercursus voor vrijwilligers van een wijkcentrum.

4) Amateurgezelschappen

Volksdansgroep de "Morrisdansers"

Deze Helmondse demonstratiegroep is het enige niet-Engelse lid van de English Morris Ring. Zij brengen oud-Europese mannendansen.

Balletgroep Naila (Mierlo-Hout)

5) Wenselijkheden ten aanzien van het beleid

Ten aanzien van de wenselijkheden in deze sector gelden in grote lijnen dezelfde overwegingen als in de voorafgaande paragraaf zijn weergegeven. Ook voor deze sector zou een begin gemaakt moeten worden bij het lager onderwijs. Kinderen kennen weinig vooroordelen, zijn spontaan en staan open voor nieuwe indrukken.

Getracht zou kunnen worden de actieve dansbeoefening te stimuleren door het geven van demonstratielessen voor schoolklassen in de Spiegelzaal van 't Speelhuis.

Goede volksdansgroepen trekken over het algemeen veel publiek.

Door het aantrekken van dergelijke groepen kan men misschien mensen theater-minded maken, die normaliter buiten 't Speelhuis zouden blijven.



c) MUZIEK

1) Inleiding

Wat de sector muziek betreft, kunnen zowel professionele als amateurgezelschappen in het Speelhuis optreden.

De programma-keuze is in handen van de Stichting Kunstcentrum, het Theo Driessen Instituut, de Stichting Het Brabants Orkest en de Stichting Cultuur en School.

2) De taak van de gemeente

Tot de taak van de gemeente behoort het stimuleren van de actieve en receptieve muziekbeleving.

Bijzondere aandacht verdient het educatieve element hierbij.

De gemeente moet hiertoe een gunstig klimaat scheppen door het bieden van goede vormingsmogelijkheden en accommodaties, het bevorderen van nieuwe activiteiten en het wegnemen van financiële drempels.

3) Opleidingsmogelijkheden

Het GIKO geeft kursussen "voorbereiding instrumentale lessen", "elementaire theorie", "muzikale vorming voor ouderen", "stemvorming voor koorleden", "vooropleiding Stedelijk Helmonds Concertkoor" en "groepsles blokfluit".

Daarnaast wordt een reeks van instrumentale lessen gegeven, dit zijn speciale kursussen voor degenen, die één der algemene kursussen met goed gevolg hebben volbracht.

Het GIKO draagt ook zorg voor de opleiding van de leden van een aantal muziekgezelschappen.

In een aantal Helmondse wijken worden basislessen door het GIKO gegeven. De scholen die geen gebruik maken van de lessen van het GIKO, hebben zelf activiteiten op dit gebied ontwikkeld.

Het muziekonderwijs in Helmond heeft een lange traditie. De naam van de pionier op dit gebied - Theo Driessen - is een begrip, ook buiten Helmond. Het naar hem genoemde Theo Driessen Instituut is van onschatbare waarde geweest voor de muzikale vorming van generaties Helmondse.

Sedert 1971 zijn de vormende activiteiten van het Theo Driessen Instituut

overgenomen door het Gemeentelijk Instituut voor Creativiteits-Ontwikkeling. Het Theo Driessen Instituut draagt nu alleen nog zorg voor een kamermuziek-cyclus. De gemeente stelt zich tot een bepaald bedrag garant tot dekking van een eventueel exploitatietekort.

#### 4) Subsidiereregelingen

Helmond kent op dit terrein de volgende subsidiereregelingen:

1. regeling tot het verlenen van subsidie aan plaatselijke muziekgezelschappen;
  2. regeling tot het verlenen van subsidie aan zangkoren;
  3. regeling tot subsidiëring van Helmondse accordeon-verenigingen.
- Wijziging van ad 2 en 3 genoemde regelingen wordt overwogen.

#### 5) Professionele Muziekbeoefening

De gemeente subsidieert de volgende muzikale activiteiten:

Muziekcyclus:

Ontstaan vanuit het Theo Driessen Instituut, is deze cyclus een min of meer zelfstandig instituut geworden, dat werkt met een gemeentelijke garantie.

Vriendenkring Lambertusorgel:

Deze stichting, opgericht in 1976, stelt zich ten doel de belangstelling voor het orgel van de Lambertuskerk te bevorderen.

De stichting tracht dit doel o.a. te bereiken door het organiseren van orgelconcerten en het vervaardigen van grammofoonplaten. In 1965 werd door de later in een stichting omgezette Vriendenkring Lambertusorgel gestart met een cyclus van orgelconcerten. Het orgel van de Lambertuskerk - het Robustelly orgel - is in 1772 gebouwd voor de Abdij van Averbode (België); in de 19e eeuw werd het naar Helmond overgebracht. Na een onderbreking - 1973 t/m 1975 - wegens een ingrijpende renovatie, werd de traditie van orgelconcerten met ingang van 1976 weer voortgezet.

Stichting Vrienden van het Brabants Orkest.

De gemeente subsidieert de Stichting Vrienden van het Brabants Orkest. Het Brabants Orkest geeft een aantal concerten per jaar in Helmond.

Stichting Promenade Concerten:

Eenmaal per jaar wordt door deze stichting een gevarieerd concert georganiseerd in Helmond.

Beiaardconcerten

Reeds vele jaren wordt door de stadsbeiaardier het klokkenspel van de St Lambertuskerk bespeeld.

In 1978 zijn voor de eerste maal beiaardconcerten door gastbeiaardiers georganiseerd. (zomeravondconcerten)

#### 6) Amateurgezelschappen

Gezien het grote aantal amateurgezelschappen zijn deze in een speciale bijlage opgenomen. (zie bijlage 1)

Warande concerten:

Deze concerten georganiseerd door de VVV Helmond, worden jaarlijks in de maanden augustus en september gehouden door de diverse Helmondse muziekcorpsen, in het Helmondse wandelgebied "De Warande".

Het is verheugend te constateren, dat het bezoekersaantal met de jaren in omvang toeneemt en deze concerten voor de bewoners van Helmond en regio niet weg te denken zijn.

#### 7) Wenselijkheden ten aanzien van het beleid

Voor de muziek geldt, misschien nog meer dan voor andere kunsten, dat ook de "passieve deelname" wel degelijk een vorm is van geestelijke activiteit.

Het luisteronderzoek van de omroeporganisaties heeft geleerd dat het "klassieke muziek" - publiek minder milieu-bepaald is, dan bijvoorbeeld het publiek van literaire hoorspelen of kunstprogramma's.

Zo wordt ook de zogenaamde populaire muziek in haar vele genres dwars door de milieugrenzen heen gewaardeerd. Dit alleen al is een reden de algemene muzikale vorming in het basisonderwijs een volwaardige plaats te geven tussen de andere vakken.

Mensen drukken zich op een muziekinstrument of door hun eigen stem als zodanig te gebruiken, dikwijls makkelijker uit dan in het gesproken woord.

Het aantal onmuzikalen is waarschijnlijk uiterst klein.

Renaissance- of barokmuziek spreekt een veel grotere groep mensen aan dan de literatuur uit die periodes.

Het muziekonderwijs kan van dit gegeven dankbaar gebruik maken.

Een enkele opmerking over jazz- en popmuziek:

Het is het overwegen waard voor deze beide muziekvormen een plaats in te ruimen in het programma van de Stichting Cultuur en School .

Voorts zou bekeken kunnen worden of er mogelijkheden bestaan tot een zekere mate aan begeleiding voor jonge mensen, die zich aangetrokken voelen tot het actief beoefenen van populaire muzieksoorten zoals jazz of popmuziek.

Een waardevolle bijdrage tot de popularisering van de muziek wordt door 't Speelhuis geleverd, door naast de avondconcerten ook koffieconcerten te organiseren.

Deze concerten, op zondagmiddag, zijn gratis toegankelijk.

Sedert 1 januari 1978 is een nieuwe subsidieregeling voor muziekgezelschappen in werking getreden, gebaseerd op de zogenaamde Somnovoorstellen.

In deze regeling zijn ook bepalingen opgenomen betreffende aanschaf c.q. vervanging van uniformen. Deze bepalingen gelden eveneens voor koren. De subsidievoorwaarden zijn verscherpt.

Gezien het vele dat op muzikaal gebied in Helmond reeds gerealiseerd is, menen wij in deze nota met het bovenstaande te kunnen volstaan.

Uiteraard zal de bloei en groei van het Helmonds muziekleven ook in de toekomst onze volle aandacht houden.

d) BEELDENDE KUNST

1) Inleiding

In dit hoofdstuk zal aandacht besteed worden aan een aantal aspecten van de beeldende kunst.

2) De taak van de gemeente

Het is de taak van de gemeente voorwaarden te scheppen voor een verantwoorde actieve en receptieve kunstbeleving. Vormingsmogelijkheden en nieuwe activiteiten dienen gestimuleerd te worden.

3) Opleidingsmogelijkheden

Lessen worden door het GIKO en de Vrije Academie gegeven.

Het GIKO geeft lessen in tekenen, schilderen, textiele werkvormen en keramische vormen.

Daarnaast wordt een cursus handvaardigheid voor jongeren en volwassenen gegeven.

Onder de sectie beeldende vakken valt bij het GIKO ook een cursus fotografie en film.

Wij verwijzen hiervoor naar het hoofdstuk audio-visuele vorming.

Door de Stichting Vrije Academie wordt les gegeven in diverse beeldende vakken, zoals tekenen, schilderen, boetsen etc.

De belangstelling voor deelname aan de cursussen is - gezien de omvang van de bevolking in Helmond en regio - vrij zwak te noemen.

Aparte vermelding verdienen de "kunstinleidende lessen" welke onder leiding van de Stichting Beeldende Kunst 't Meyhuis door enkele kunstenaars in 't Meyhuis en in een aantal scholen worden gegeven.

4) Professionele kunstbeoefening

Helmond is - en was - niet rijk aan kunstenaars.

Daarvoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen, niet op de laatste plaats

- al speelde dit aspect in het verleden een grotere rol dan in het heden - de weinig inspirerende werkelijkheid van een kleine industriestad. Niettemin kan gekonstateerd worden, dat onze stad enkele uitstekende kunstenaars heeft voortgebracht - en nog heeft.

Wij zijn van mening dat de mogelijkheden voor de Helmondse kunstenaars om de bevolking met hun werk te laten kennis maken dienen te worden vergroot. Met name denken wij hier aan het organiseren van tentoonstellingen op wijkniveau.

#### 5) Tentoonstellingen

Tentoonstellingen kunnen worden gehouden in 't Meyhuis, in 't Speelhuis en in de bovenzalen van het voormalige belastingkantoor aan de markt.

In het ontmoetingscentrum is mede op wens van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk een afzonderlijke ruimte gepland, die bedoeld is als tentoonstellingsruimte.

Het ligt in de bedoeling dat hierin door de directie van 't Speelhuis regelmatig tentoonstellingen zullen worden georganiseerd.

Er wordt daarbij vooral gedacht aan tentoonstellingen in de hobbysfeer, bijvoorbeeld een tentoonstelling van hobbyschilders.

De expositiezalen in het voormalige belastingkantoor zijn bestemd voor tentoonstellingen van onder andere beeldende kunst.

Vooruitlopend op de toekomstige expositiemogelijkheden in het kasteel kunnen hier grotere tentoonstellingen georganiseerd worden, een en ander - voor zover het moderne kunst betreft - in nauw overleg met de Stichting Beeldende Kunst 't Meyhuis.

#### Exposities in wijken als vorm van cultuurspreiding:

De eerste experimenten op dit terrein dateren reeds van 1946 (o.a. Den Haag en Rotterdam). Sinds 1975 heeft Den Haag zijn kunstkar, een rijdende tentoonstellingsruimte die van wijk tot wijk gaat.

Een team van de afdeling kunstsociologie van de Rijksuniversiteit Utrecht heeft recentelijk een onderzoek uitgevoerd naar de aard van de belangstelling van het publiek van de kunstkar. Het resultaat was opmerkelijk: een groot gedeelte van het publiek bestaat uit de wat oudere bewoners van de wijken (40-65 jaar), met een doorsnee opleiding, die zelden of nooit naar een museum gaan.

Het doel van de kunstkar: spreiding van een bepaald cultuurfacet naar groepen die tot nu toe niet bereikt werden, schijnt dus geslaagd te zijn.

Het initiatief van de Kunstkar werd over het algemeen positief gewaardeerd.

Uit het onderzoek bleek ook dat de Kunstkarbezoeker de voorkeur geeft aan tentoonstellingen, die betrekking hebben op zijn eigen leefomgeving. De vraag is of er van cultuuroverdracht sprake is. Een te grote aanpassing aan de wensen van de "doelgroepen" kan belemmerend werken, naar het onbekende zal nooit gevraagd worden.

Het feit dat er meer respons is op het geëxposeerde materiaal hoeft nog geen indicatie te zijn voor een op lange termijn gerichte programmering, waarbij heel geleidelijk en onder begeleiding van deskundigen iets kan worden gerealiseerd. Het oorspronkelijke idee: de afstand tussen kunst en volk is een geografische afstand, blijkt niet juist te zijn geweest. Nu wordt het accent meer gelegd op tentoonstellingen die te maken hebben met de directe omgeving, het eigen leefmilieu. Ook hierbij kan de presentatie van kunst een (grote) rol spelen, al is ze niet meer allesbepalend. De vraag is of de (boven kort geschetste) elders in de loop der jaren opgedane ervaringen voor Helmond bruikbaar zijn. Wij menen van wel.

Wij zijn van plan op relatief korte termijn als experiment een wijktentoonstelling in Helmond te organiseren.

Wij zijn van mening dat indien het resultaat positief mocht zijn, de wijkbewoners in de toekomst actief bij de realisering van de wijktentoonstelling betrokken dienen te worden.

Wat de confrontatie van het kind met beeldende kunst betreft: deze mag zeker niet beperkt blijven tot expositie-bezoek. Het kind moet leren zijn eigen creatieve vermogens te ontdekken en te gebruiken.

Van primair belang zijn hiervoor de niet-cognitieve vakken op school. Voorts kan de belangstelling gestimuleerd worden door atelierbezoeken bij kunstenaars en een bezoek aan leerlingenexposities van het GIKO en de Vrije Academie.

#### 6) Kunstaankoopbeleid

Sedert enige tijd is een semi-ambtelijke adviesgroep belast met het uitbrengen van adviezen inzake kunstaankopen aan het College van Burgemeester en Wethouders. Als basis voor de advisering dient een van ambtelijk zijde ontwikkeld collectioneringsplan.

Er wordt een collectie opgebouwd langs twee lijnen:

a) Een basiscollectie, die de ontwikkeling van de kunst in stijlen toont.

Het is de bedoeling deze collectie te beperken tot prentkunst. Het voordeel van deze beperking is dat met een relatief lage investering een grote collectie kan worden opgebouwd.



Aan de hand van deze collectie zal een beeld gegeven kunnen worden van de kunsthistorische ontwikkeling van de middeleeuwen tot heden. Daarnaast kan men vertrouwd raken met de ontwikkeling van de verschillende grafische technieken

Gekozen is voor dit concept, omdat wij van mening zijn dat een verzameling die tot moderne (hedendaagse) kunst beperkt blijft voor een groot publiek niet aantrekkelijk is. Via "introductie-collectie" - mits gepaard gaande met een verantwoorde educatieve begeleiding - kan getracht worden het publiek vertrouwd te maken met de moderne kunstuitingen. Hierbij gaan onze gedachten vooral uit naar de jeugd. Als onderdeel van een cultuurbeleid dat zich de komende jaren in belangrijke mate zal moeten gaan richten op de jeugd in het algemeen en de schoolgaande jeugd in het bijzonder is een dergelijke verzamelopzet van groot belang.

Daarnaast kan ook als argument aangevoerd worden dat de gemeente met gemeenschapsgeld kunst koopt bestemd voor de burgers van de gemeente. Bij het bepalen van een aankoopbeleid is dit ons inziens een argument waarmee rekening gehouden dient te worden.

Getracht zal worden een verzameling op te bouwen die voor een grote groep uit de bevolking aantrekkelijk is.

Van bovenstaande overwegingen is ook uitgegaan bij de keuze van de tweede verzamellijn:

- b) Een kunstverzameling die de ontwikkeling van de Noord- en Zuidnederlandse kunst laat zien van 1945 tot heden.

Aanvankelijk was het de bedoeling hierbij het accent te leggen op de kleinere figuratieve meesters uit deze periode. De praktijk wijst echter uit dat beperking tot deze groep uiteindelijk een te grote concessie aan de kwaliteitseis zou betekenen.

Daar bovendien gebleken is dat kunstwerken van de belangrijkste Nederlandse kunstenaars uit de periode 1960 tot heden nog zeer wel voor redelijke bedragen te verkrijgen zijn, is besloten deze verzameling zodanig samen te stellen, dat een representatief overzicht ontstaat van de kunst-ontwikkeling in Nederland van 1945 tot heden, echter met accent op de ontwikkeling vanaf circa 1960. Ook bij deze opzet zal voor de figuratieve kunst een centrale plaats worden ingeruimd.

Gezien het feit dat er bij een aantal belangrijke na-oorlogse stromingen een sterke wisselwerking heeft plaatsgevonden tussen Noord- en Zuidnederlandse kunst is het wenselijk gebleken de collectie uit te breiden tot Zuidnederlandse kunstenaars.

Beperking tot Nederland zou ernstige lacunes bij de collectievorming opleveren.

Bij continuering van dit verzamelbeleid zal Helmond binnen enkele jaren over een kunstcollectie kunnen beschikken van meer dan regionaal niveau. Het ligt in de bedoeling de kunstwerken voorlopig te exposeren in het kasteel.

Vermeld kan nog worden dat de gemeente Helmond reeds beschikt over circa 500 kunstwerken van Helmondse kunstenaars verworven via het BKR- systeem.

#### 7) Werkgroep Kunstuitleen

Een "Kunstuitleen" is een uitleencentrum voor kunstvoorwerpen. Zoals men in een bibliotheek een boek leent, zo kan men in een kunstuitleen een schilderij, een tekening of een blad grafiek lenen. Na een bepaalde periode brengt men het werk terug en leent een ander stuk.

Op deze wijze kan men tegen een kleine vergoeding kennis maken met het werk van verschillende kunstenaars.

Via dit systeem komt de beeldende kunst binnen het bereik van vrijwel iedereen. Voor de prijs van een middelmatige reproductie kan men nu doorlopend een origineel kunstwerk in huis hebben.

In navolging van andere steden wordt er naar gestreefd in Helmond een uitleencentrum voor beeldende kunst op te bouwen. Een werkgroep is geruime tijd bezig geweest met een onderzoek naar de bestaansgronden. Onderzocht is of een opzet mogelijk was met een zo laag mogelijke financiële drempel, terwijl toch de financiële consequenties voor de gemeente aanvaardbaar bleven.

Daarnaast is aandacht besteed aan de structuur, subsidie-mogelijkheden, collectievorming, vergoeding aan kunstenaars, accommodatie, bemanning, wensen, gebruikers en presentatie.

De werkgroep heeft een enquête onder de bevolking gehouden. De respons was zeer redelijk.

Een onderzoek naar de bereidheid van kunstenaars om aan een kunstuitleen in Helmond deel te nemen, leverde een kwantitatief behoorlijk resultaat op. De werkgroep heeft haar eindadvies in een nota Kunstuitleen neergelegd. Deze nota is door de Raad vastgesteld.

Nadien heeft het ministerie voor C.R.M. een nota uitgebracht, waarin een op essentiële punten afwijkend systeem van kunstuitlenen wordt voorgesteld. Mocht dit systeem worden ingevoerd dan zou dit belangrijke financiële consequenties hebben. In afwachting van de desbetreffende beslissing op rijksniveau is besloten, de invoering van een Helmondse kunstuitleen op te schorten.

#### 8) Stadsverfraaiing

Er wordt naar gestreefd het leefklimaat in de stad aantrekkelijker te maken en de woonsituatie te verbeteren.

In dat verband wordt gewerkt aan een betere groenvoorziening, uitbreiding van speelgelegenheden etc. Daarnaast bestaan er plannen ook op het gebied van de beeldende kunst een bijdrage hieraan te leveren. Gedacht wordt o.a. aan plaatsing van een aantal beelden op diverse punten in de stad.

Vele nieuwbouwwijken in ons land worden gestoffeerd met intussen alweer traditioneel geworden min of meer aktuele plastic of betonobjecten. Dergelijke kunstvoorwerpen passen wat betreft vormgeving en materiaal vaak bijzonder goed bij de omgeving. Uit esthetisch oogpunt gezien alleszins verantwoord: vraag is echter of hierbij niet een belangrijk aspect over het hoofd wordt gezien, namelijk hoe kijkt de mens in de wijk tegen deze objecten aan. Zeggen de vaak steriele voorwerpen hem iets: ervaart hij ze als een verrijking van zijn leefmilieu?

Wij zijn van mening dat deze vragen van groot belang zijn bij de uiteindelijke keuze voor concrete objecten.

Gestreefd zal worden deze zó te kiezen, dat ze méér zijn dan een esthetisch verantwoorde afronding van de bebouwde omgeving.

Helmond beschikt over een kleine maar gekwalificeerde collectie sculptuur, merendeels geplaatst in de stadsparken. De city en de oude en nieuwe wijken zijn wat dit betreft slecht bedeed.

Er is nu een plan in voorbereiding om hierin verandering te brengen.

Gekozen is voor een systeem, waarbij een zekere eenheid ontstaat tussen de te plaatsen sculpturen. Op grond van ervaringen elders, met name in het buitenland, is gekozen voor vormen van moderne sculptuur, die voor een groot publiek aantrekkelijk moeten zijn.

Een gedetailleerd plan is in voorbereiding. Er zal terzake overleg met de diensten P.W. en P.R.S. worden gevoerd.

#### 9) Percentage-regelingen

Het betreft hier regelingen, waarbij in bepaalde gevallen bij nieuwbouw een percentage van de bouwsom besteed wordt aan de artistieke aankleding van het gebouw.

Op landelijk niveau bestaan de volgende percentage-regelingen:

##### a) 1%-regeling.

Sinds 1953 kan het bevoegd gezag vragen in aanmerking te komen voor toepassing van de zogenaamde 1%-regeling bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.

Een procent van de kale bouwkosten van scholen voor voortgezet onderwijs, waarvan de bouwkosten geheel of gedeeltelijk voor rekening komen van het Rijk, kan worden besteed aan het inschakelen van beeldende kunstenaars bij de vormgeving van het gebouw. De gelden hiervoor worden beschikbaar gesteld door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk adviseert (via de Rijksadviescommissie voor kunstwerken aan scholen, die de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk adviseert inzake de toepassing van de regeling).

Doel van de 1%-regeling is de totale bevolking van scholen tot en met universiteiten in kennis te brengen met werken van eigentijdse beeldende kunst.

Voorts worden de integratie van architectuur en beeldende kunst en het leef- en werkklimaat in en bij de school er door bevorderd.

##### b) $1\frac{1}{2}$ %-regeling

Sinds 1951 kan tot een maximum van  $1\frac{1}{2}$ % van de bouwkundige kosten van nieuwe rijksgebouwen door de Rijksbouwmeester opdrachten aan beeldende kunstenaars worden verleend. Afhankelijk van het bouwproject variëren deze opdrachten van een kleine (objecten in of bij gebouwen) tot een grote schaal (bijdrage tot de kwaliteit van de omgeving).

De bedoeling van de objecten is dat deze zich richten op het leveren van een bijdrage aan de bebouwde omgeving, dat wil zeggen het optimaliseren van de functies van oriëntatie en identificatie, praktisch gebruik en ruimtelijkheid.

Intensief overleg tussen de architect en beeldende kunstenaar is onontbeerlijk.

Veel gemeenten passen een gemeentelijke 1%-regeling toe op de bouw van kleuter- en lagere scholen en een  $1\frac{1}{2}$ %-regeling op (gemeentelijke) overheidsgebouwen. Sedert 1956 wordt zo'n regeling ook voor de Helmondse kleuter- en lagere scholen toegepast. De enige criteria die worden toegepast voor het beschikbaar stellen van een bedrag zijn, dat het kunstwerk moet worden vervaardigd door een erkend kunstenaar en dat het plan vooraf door Burgemeester en Wethouders moet zijn goedgekeurd. In het kader van het te voeren cultuurbeleid zal nader moeten worden bezien op welke wijze deze regeling beter kan worden gestructureerd.

e) AUDIO - VISUELE MIDDELEN

1) Inleiding

Tot deze sector kunnen worden gerekend communicatiemiddelen, die betrekking hebben op het gezicht en het gehoor, dat wil zeggen: T.V. en radio, oonaamse apparatuur, fotografie, film- en video-apparatuur.

De mogelijkheden op filmgebied zijn in Helmond beperkt. Helmond beschikt over één bioscoop met drie zalen. Daarnaast worden in 't Speelhuis films vertoond.

2) De taak van de gemeente

De gemeente dient voorwaarden te scheppen voor een verantwoord audio-visueel aanbod in het kader van haar cultureel-vormende taak.

3) Opleidingsmogelijkheden

Bij het GIKO bestaat de mogelijkheid een cursus fotografie en film te volgen. De cursus is gericht op het ontdekken van het grote aantal expressieve mogelijkheden met camera en lichtgevoelig materiaal.

Verder werken er foto-clubs onder leiding van de Stichtingen Samenlevingsopbouw.

4) Wenselijkheden ten aanzien van het beleid

Door de actieve omgang met audio-visuele middelen kan men een zekere mate van inzicht krijgen in het werk van bijvoorbeeld beroepsfilmers, fotografen, T.V.-makers etc. Het bevordert kritisch denken over de in deze sectoren aangeboden producten. Daarnaast kan een solide basis worden gelegd voor een verantwoorde vrijetijdsbesteding (fotograferen, films maken etc. ).

Bijzondere aandacht verdient de receptieve omgang met deze media. Betekenis en invloed van met name de film (T.V. en bioscoop) zijn nauwelijks te schatten. Wil men op dit terrein van de jeugd geen kritiekloze consumenten maken, dan is een educatief beleid op dit terrein van groot belang. Stimuleren van kwaliteitsbesef: kritisch leren kijken; waardering bijbrengen voor de film als uitdrukkingsmiddel (regie, camerawerk), al deze en andere aspecten van het medium film zouden in het onderwijs meer aan de orde moeten komen.

Hier ligt ons inziens een belangrijk werkterrein voor de Stichting Cultuur en School.

Onderzocht zal worden in hoeverre een filmvormingsprogramma te realiseren is, gebaseerd op de vertoning van een aantal zorgvuldig gekozen speelfilms met telkens een follow-up in de school met behulp van een diaserie, filmfragmenten

en schriftelijk materiaal.

Tevens zou bekeken kunnen worden of samenwerking met andere gemeenten, al dan niet in de regio, mogelijk is.

De belangstelling voor gekwalificeerde films is elders doorgaans zeer bevredigend te noemen.

Met name op filmgebied bestaat in Helmond een vacuüm. Er zal met spoed een onderzoek worden ingesteld naar de mogelijkheid te komen tot oprichting van een filmclub met een aanbod dat beantwoordt aan de boven beschreven wenselijkheden.

In dit verband kan gewezen worden op een opmerking in de C.R.M.-nota "Kunst- en Kunstbeleid", waarin gepleit wordt voor de verder ontwikkeling van een circuit van filmhuizen voor de filmcultuur, waar artistiek waardevolle films vertoond kunnen worden.

Er is op dit specifieke terrein ook een overleg op gang gekomen tussen de Rijksoverheid en de lagere overheden.

Het ligt derhalve voor de hand het niet-commerciële filmbeleid nader te bezien.

Samenwerking met o.a. de Stichting Cultuur en School is hierbij gewenst. Zij zou kunnen leiden tot het vertonen van films in schoolverband met daarnaast een algemeen, voor eenieder in principe toegankelijk avondprogramma.



DIVERSE DEELTERREINEN

a) Museum

Onlangs is een nota verschenen, waarin het museumbeloid voor de komende jaren in grote lijnen is geschetst.

Wij laten een korte samenvatting volgen van de belangrijkste zaken uit deze museumnota.

Momenteel beschikt Helmond over:

1. een cultuur-historische museum, gevestigd in het Kasteel/Raadhuis.
2. een collectie draaiorgels (gevestigd in de Muziekhal).

Op relatief korte termijn zullen de museum- en expositiemogelijkheden in het Kasteel aanzienlijk worden vergroot door de ingebruikname van het Stadskantoor. Het Kasteel zal naast een representatieve, een museale functie krijgen. Het ligt in de bedoeling het representatieve gedeelte van het Kasteel zoveel mogelijk met authentieke stukken aan te kleden. Bekeken worden de mogelijkheden tot het verwerven van geschikte objecten in bruikleen van het Rijk.

In het museum zal naast de stads- en regiogeschiedenis het accent vooral komen te liggen op bepaalde facetten uit de cultuurhistorie van de 19e en 20e eeuw. Met name zal daarbij aandacht besteed worden aan de ontwikkeling van het stadsleven in deze periode. Voorts zal een belangrijk accent komen te liggen op de weerslag van de industriële revolutie op sociaal-cultureel en sociaal-economisch terrein.

Onderhandelingen zijn gaande over het in bruikleen verkrijgen van een collectie kerkelijk kunstschaten.

Ook deze collectie zou in het Kasteel geëxposeerd kunnen worden.

In de nota wordt voorgesteld een verzameling landbouwwerktuigen (collectie Jan Visser) te exposeren in een boerderijtje in het gebied "Binderen binnen de Grachten".

Dit gebied is inclusief opstallen- met uitzondering van het kappelletje- door de gemeente aangekocht.

Momenteel worden de mogelijkheden bekeken om te komen tot de aanleg van een historische kruidentuin en herstel van de oude boomgaard.

Indien mogelijk zullen de fundamenten van de oude Abdij van Binderen te zijner tijd worden opgegraven.

De draaiorgelcollectie kan gevestigd blijven in de Muziekhal.

Het bestuur van de Stichting Het Helmonds Draaiorgel heeft onlangs een beleidsnota uitgebracht.

Voor een gedetailleerde beschouwing over het museumbeleid wordt verder verwezen naar de recentelijk gepubliceerde museumnota.

Wij laten hier slechts enkele opmerkingen volgen over het educatieve aspect van het museumbeleid.

Sinds enkele jaren duikt in de discussie rond het functioneren van het museum een nieuwe term op, museum pedagogie. Men is het er tegenwoordig algemeen over eens dat men het museum ook voor kinderen open dient te stellen en het museumbezoek tot een vast onderdeel van de opvoeding moet maken. De laatste jaren werden er kongressen georganiseerd, verschenen er rapporten en werden er werkplaatsen in musea ingericht waar kinderen grafische technieken spelenderwijs leren.

In musea worden speciale lessen gegeven voor scholieren, gekoppeld aan de eigen collectie en aan tentoonstellingen. Met name in het buitenland is men op dit terrein reeds ver gevorderd.

Ter illustratie: In Neurenberg leerden kinderen in het kader van een museumles over het "Absolutisme" iets over de hof-etiquette.

Ze werden "in stijl" gekostumeerd en leerden hoe ze zich moesten bewegen op muziek uit die tijd (barok). Ook dansen werden ingestudeerd.

De bedoeling van deze activiteiten was niet een vrolijk feest te organiseren. Kinderen die letterlijk met hun eigen lichaam gevoeld hebben wat het barokceremonieel eens heeft betekend, krijgen een volstrekt andere ingang naar kunstwerken en muziek uit die tijd, dan zij door alleen maar een beschrijving zouden hebben gekregen.

Dit voorbeeld toont een aantal raakvlakken met schoolvakken: geschiedenis, maatschappijleer, muziek, maar ook de moderne talen zijn er zonder moeite bij te betrekken.

Met de educatieve en recreatieve mogelijkheden van het museum dient bij de voorbereiding van de inrichting van de vaste collectie in het Kasteel en bij de organisatie van tentoonstellingen nadrukkelijk rekening gehouden te worden.

Eerste - oriënterende - bezoeken aan musea met een duidelijk educatieve opzet, hebben reeds een reeks van bruikbare suggesties opgeleverd.

Bij het organiseren van tentoonstellingen zal in de toekomst bekeken dienen te worden in hoeverre kinderen hierbij te betrekken zijn. Gedacht wordt aan het organiseren (onder leiding) van een tentoonstelling voor en door kinderen. Dit zou behalve in het museum ook in de wijken kunnen gebeuren.

De mogelijkheid zal worden bekeken of het mogelijk is op dit terrein speciaal iets voor kinderen van buitenlandse werknemers te doen.

Nader bekeken dient te worden of dergelijke activiteiten in te passen zijn in het kader van Cultuur en School. Onderzoek en voorbereiding zullen op (vooral) ambtelijk niveau plaats moeten vinden.

#### Archeologie

Het 800 jarig bestaansfeest van Helmond en de in dat kader georganiseerde historische tentoonstelling hebben, naar wij hopen, bij veel burgers tot het besef geleid, dat het verleden van hun stad rijker en boeiender is geweest dan zij hadden aangenomen.

Helaas zijn er met name uit de vroegste periode weinig zaken gespaard gebleven.

Het aantal vondsten uit Helmondse bodem dat op de tentoonstelling getoond kon worden, was dan ook uiterst gering. Wij zijn van mening dat door waakzaamheid van overheid en burgers in de komende jaren nog heel wat objecten de weg naar het museum zullen kunnen vinden.

Wij zullen voor wat de gemeentelijke instanties betreft, richtlijnen doen uitgaan naar de Diensten Publieke Werken en Plantsoenen, Reiniging en Sportzaken en de hoofdafdeling Educatie.

b) Monumenten

De overheid zet zich in om het monument als architectonisch erfgoed te behouden. Bij steeds meer mensen breekt het bewustzijn door dat monumenten als onvervangbare tekens van ons verleden ook voor huidige en toekomstige generaties van grote betekenis zijn, temeer daar de vaak fantasieloze nieuwbouw steeds verder om zich heen grijpt. Nog steeds gaan vele waardevolle panden verloren door vernieling, sloop, gebrek aan geld etc.

Het gaat er bij de bescherming van monumenten niet slechts om het object te behouden, maar ook om de culturele waarde die een monument kan hebben aannemelijk te maken in een maatschappij, die nu heel andere eisen stelt aan een gebouw, dat lang geleden werd gebouwd en nu en in de toekomst een maatschappelijke functie moet kunnen (blijven) vervullen.

Sinds geruime tijd is een werkgroep bezig met een inventarisatie van panden in de gemeente Helmond, welke op grond van hun historische en/of architectonische waarde in principe voor het nageslacht bewaard zouden moeten worden.

De uiteindelijk geselecteerde objecten zullen te zijner tijd op een gemeentelijke monumentenlijst worden geplaatst.

Wij willen er echter op voorhand op wijzen, dat hierbij wellicht andere normen zullen worden aangelegd dan de monumentenwet kent.

De werkgroep heeft onlangs het eerste deel van haar taak afgesloten. Zij heeft in overleg met de Rijksdienst voor Monumentenzorg een lijst samengesteld van voor bescherming in aanmerking komende panden.

Op dit moment is er nog niet voldoende zicht op het uiteindelijke onderzoekresultaat om reeds concrete maatregelen voor te stellen.

Met name de financiële en juridische consequenties zullen nader bestudeerd dienen te worden. De ambtelijke begeleiding in deze zal worden versterkt.

De belangrijkste Helmondse monumenten staan overigens reeds op de Rijkslijst voor Beschermd Monumenten.

c) Archief

De archiefdienst heeft tot taak het beheer van de in de gemeentelijke archiefbewaarplaats berustende archivalia, de in het kader van de openbaarheid vereiste ontsluiting ervan en de beschikbaarstelling aan de onderzoeker.

Aan de hand van het gestadig toenemend aantal bezoekers valt te constateren, dat de dienst ten aanzien van de burgers en de wetenschappelijke wereld in een behoefte voorziet.

Het archief is ook donderdagavond geopend.

Deze avondopenstelling blijkt een groot succes te zijn.

Het is zonder meer te verwachten, dat ook in de toekomst - met de toename van de vrije tijd voor iedereen en gezien de groeiende aandacht vanuit het onderwijs voor bronnenstudie - het archief een onvervangbare functie in het gemeentelven zal blijven behouden.

Het gemeente-archief zal in de toekomst een belangrijke rol gaan spelen in het kader van het museum- en tentoonstellingsbeleid.

Het bevat talloze documenten die voor een groter publiek interessant kunnen zijn.

Wij denken hier met name aan mogelijkheden in de educatieve sfeer.

Met grote waardering denken wij in dit verband aan de bijdrage die het archief geleverd heeft aan de totstandkoming van de historische tentoonstelling in het kader van Helmond 800.

Uiteraard is het archief ook voor andere sectoren van het culturele leven, zoals monumentenzorg, van groot belang.

d) Gilden

De gilden mogen beschouwd worden als draagsters van een eeuwenoud streekeigen cultuurgoed.

Zij vormen een van de laatste restanten van een levende folklore.

Helmond kent de volgende Gilden:

- Schutterij der Colveniers of Lieve Vrouwe Gilde, opgericht in 1186
- Schutsgilde St. Catharina, opgericht in 1401
- Schutterij St. Antonius (Stiphout)
- Gilde St. Antonius Abt (Mierlo-Hout)

De Gilden met -uitzondering van het Colveniersgilde- ontvangen jaarlijks van de gemeente subsidie

De betekenis van de gilden in onze tijd.

De betekenis van het gildewezen in onze tijd ligt niet op de laatste plaats in haar functie als hoedsters van eeuwenoud cultureel erfgoed. De geschiedenis van vele gilden gaat terug tot de late middeleeuwen.

Al is hun maatschappelijke functie in de loop der eeuwen ook wezenlijk veranderd, de jaarlijkse gildendagen tonen overduidelijk aan dat de belangstelling voor de heemkundig - folkloristische betekenis van het gilde-wezen toeneemt.

Ook wij erkennen de waarde van het gilde voor onze tijd.

e) Heemkundekring "Peelland"

Op de betekenis van een heemkundekring voor stad en regio willen wij hier met nadruk de aandacht vestigen. De heemkunde - het hele terrein van het culturele erfgoed bestrijkend - heeft onschatbare diensten bewezen aan tal van wetenschappelijke disciplines. De Heemkundigen droegen essentiële informatie aan op o.a. alg. historisch, genealogisch, biologisch, soc. historisch, geografisch, kunsthistorisch, sociologisch en literatuur-historisch terrein.

Zonder de heemkunde zouden tal van musea niet bestaan, zouden vele archieven ernstige lacunen in hun bezit tonen.

Wij hopen dat ook de jeugd, meer dan tot op heden het geval is, de weg naar de heemkundevereniging zal weten te vinden.

De Heemkundekring "Peelland" is opgericht in 1948.

Reeds in 1939 was er in Helmond een kring opgericht; deze werd echter in 1941 op bevel van de bezetter weer opgeheven.

De heemkundekring organiseerde een groot aantal lezingen en excursies, daarnaast was zij verantwoordelijk voor de heroprichting van het St. Catharina-Gilde.

Er werden ook enkele tentoonstellingen georganiseerd.

De heemkundekring geeft een eigen tijdschrift uit: "Helmonds Heemkroniek". Jaarlijks krijgt de heemkundekring van de gemeente subsidie.

Wij vertrouwen erop dat de goede contacten tussen de heemkundekring en het museum in de komende jaren nog meer geïntensiveerd zullen worden.



f) Feestcultuur

Volksfeesten behoren tot de meest kenmerkende elementen van een cultuur. Vergelijkt men de wijze van feestvieren tussen verschillende volkeren dan vallen naast overeenkomsten vooral de verschillen op. Kerstmis in Engeland of Italië: schijnbaar twee werelden. Hier ingetogen huiselijk, daar luidruchtig en zich vooral buitenshuis afspelend.

Het St. Nicolaasfeest is een bij uitstek Nederlands volksfeest. Elders treft men vergelijkbare elementen - geschenken voor de kinderen, speciaal snoepgoed, maskerades - bij andere gelegenheden aan, zoals Kerstmis of Drie Koningen.

De volksfeesten bepalen voor een deel de identiteit van een cultuur. Het belang van de feestcultuur mag dan ook niet worden onderschat. Wij zijn van mening, dat de overheid voor zover mogelijk zodanige voorwaarden dient te scheppen dat de volksfeesten op een verantwoorde wijze kunnen blijven voortbestaan. Helaas moet gekonstateerd worden dat - met name gedurende de laatste decennia - commerciële en para-commerciële belangen vaak een uiterst negatieve invloed op de feest-cultuur hebben uitgeoefend. Voor zover dat binnen onze taak en verantwoordelijkheid ligt willen wij trachten in deze - voor de helmondse situatie - corrigerend op te treden.

Wij hechten veel waarde aan een goed georganiseerde stedelijke St. Nicolaas intocht. Ook bij het carnavalsgebeuren is naast de bijzondere lofwaardige activiteiten op wijkniveau een stedelijke optocht ons inziens van groot belang. De indentificatie van alle Helmondse burgers met hun stad wordt er door gestimuleerd. Daarnaast pleiten financiële- en organisatietechnische argumenten voor een optocht op stedelijk niveau.

In het kader van de behandeling van de feestcultuur mag niet nagelaten worden te wijzen op de activiteiten van de Oranje-vereniging en op de inmiddels tot een jaarlijkse traditie uitgegroeide Volkskerstzang.

g) Wethouder van Deutekom Stichting

Op initiatief van de toenmalige wethouder van onderwijs, cultuur, sport- en jeugdzaken, de heer A.J. van Deutekom, werd in 1969 de "Stichting JOCURES" (JOngeren, CUltuur, REcreatie en Sport) opgericht. Na het overlijden van genoemde wethouder in 1973 werd zijn naam aan de stichting gegeven.

De hoofddoelstelling die aan de oprichting van deze stichting ten grondslag heeft gelegen was om middelen te vergaren om het Helmondse verenigingsleven extra financiële steun te kunnen verlenen.

De stichting heeft aan deze doelstelling gestalte gegeven door het jaarlijks organiseren van een stadskermis, daartoe door de gemeente Helmond in de gelegenheid gesteld.

Dit middel is gekozen enerzijds omdat dit als enige mogelijkheid werd gezien om een jaarlijks groots evenement te organiseren, waarvan het financiële resultaat voor de stichting vooraf was te overzien.

Anerzijds is daarmee beoogd een halt toe te roepen aan de toenemende vraag vanuit het verenigingsleven om op eigen gelegenheid kermissen te mogen organiseren.

n) Enkele Slotopmerkingen

Kunstmarkt

Sedert enige jaren wordt in Helmond jaarlijks rond het Kasteel met groot succes een kunstmarkt georganiseerd.

Wij hopen dat de traditie van de jaarlijkse kunstmarkt gecontinueerd zal worden.

Helmflora

De koninklijke Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde, afdeling Helmond organiseert sinds enkele jaren een jaarlijkse expositie van bloemen en planten in en om het Kasteel/Raadhuis.

Culturele manifestatie

Er zal in de komende periode bekeken worden of het mogelijk is in Helmond te komen tot een jaarlijkse of meer-jaarlijkse culturele manifestatie.

Ter vergelijking: Kerkrade (Wereld Muziek Concours), Brunssum (Folkloristisch Dansfestival) en Breda (Jazzfestival).

Een dergelijk evenement zou enerzijds voor een groot deel van de Helmondse bevolking aantrekkelijk moeten zijn, maar anderzijds van meer dan regionaal belang moeten zijn. (Helmond-promotion-aspect)

Cultuurprijs

Bezien zal worden of het wenselijk en mogelijk is een stedelijke cultuurprijs in te stellen, eventueel te verbinden met een opdracht.

Evaluatie nieuwe activiteiten

Er zal naar gestreefd worden te komen tot een diepgaande evaluatie van nieuwe activiteiten en experimenten op cultureel gebied.

Hierop kunnen dan verdere beleidsbeslissingen worden gebaseerd.

CULTUUR IN REGIOVERBAND

Wij zijn van mening dat enkele opmerkingen over de cultuur in regio-  
verband niet mogen ontbreken.

Sedert meer dan 10 jaar bestaat er reeds samenwerking tussen een aantal  
gemeenten in het Streekorgaan Gewest Helmond.

Een - niet kunstmatig tot stand gekomen - band tussen Helmond en de  
haar omringende gemeenten bestaat sinds eeuwen.

De culturele betekenis van Helmond voor de regio is de laatste jaren  
aanzienlijk vergroot. Wij denken daarbij uiteraard primair aan het  
GIKO en 't Speelhuis. Wij zijn ervan overtuigd dat bij de uitbouw van het  
aanbod op cultureel gebied in Helmond, de belangstelling uit de regio  
nog aanzienlijk zal toenemen.

Daarnaast zullen de mogelijkheden voor het gezamenlijk ontwikkelen van  
nieuwe initiatieven bekeken moeten worden.

Wij hechten bijzonder veel waarde aan een goede samenwerking op  
cultureel gebied in de regio. Daarom zijn wij van plan op korte  
termijn gesprekken te entameren met culturele instanties in de regio,  
in de hoop dat hieruit een permanent overleg zal voortvloeien.  
In eerste instantie wordt gedacht aan informeel overleg op ambtelijk niveau.

### FINANCIELE CONSEQUENTIES

Het is gezien de complexiteit van de in onderhavige nota behandelde materie onmogelijk een exacte financiële vertaling te geven. Ten aanzien van een aantal zaken zal voorafgaande aan een nader onderzoek en het opstellen van een begroting eerst een politieke beslissing genomen moeten worden.

Voor een reeks van geschetste activiteiten zijn de financiële consequenties niet bij voorbaat te bepalen. Als voorbeeld mag hier dienen de organisatie van wijktenoonstellingen.

Bij elke concretisering van een beleidsvoornemen zullen de financiële gevolgen aan de orde dienen te komen.

Ten aanzien van een aantal deelgebieden zijn de financiële consequenties neergelegd in de desbetreffende plannen en adviezen.

Met name kan hier gewezen worden op het beleidsplan van de Stichting Samenwerkende Openbare Bibliotheken.

Ook zullen krachtens de Rijksbijdrageregeling sociaal-culturele activiteiten nadere beleidslijnen en plannen vastgesteld moeten worden, waarbij met name ook aan de financiële gevolgen bijzondere aandacht zal dienen te worden besteed.

Meer financiële armslag zal derhalve in de komende jaren nodig zijn om de normale kostenstijgingen van bestaande relevante culturele activiteiten te kunnen voortzetten, en om nieuwe initiatieven en ontwikkelingen te kunnen opvangen. Nieuwe taken en ontwikkelingen zullen ook een versterking van het ambtelijk apparaat moeten inhouden; in welke mate dat het geval zal zijn, is thans nog niet geheel concreet aan te geven.

In de volgende overzichten is een globale becijfering opgenomen van de gelden, die in de jaren 1979/1983 naar verwachting zeker nodig zijn in de culturele sector.

Overzicht van kosten- en subsidieramingen voor de sektor cultuur 1979 t/m 1983

Omschrijving	1979	1980	1981	1982	1983
Kosten afdeling, culturele zaken	f 175.000,-	250.000,-	300.000,-	300.000,-	325.000,-
Exploitatiekosten (netto) van 't Speelhuis	" 790.000,-	815.000,-	860.000,-	905.000,-	950.000,-
Archief (exploitatie gebouw voormalige Ned. Herv. Kerk)	" 63.000,-	65.000,-	65.000,-	66.000,-	66.000,-
Restauratie- en andere kosten kerken, kerkorgels en carillons	" 35.000,-	35.000,-	35.000,-	36.000,-	36.000,-
Kosten Oude Toren Stiphout	" 52.000,-	52.000,-	50.000,-	48.000,-	46.000,-
Overige kosten monumenten	" 10.000,-	10.000,-	15.000,-	15.000,-	20.000,-
Kosten gemeentehuis	" 200.000,-	200.000,-	205.000,-	210.000,-	215.000,-
Exploitatie kosten (netto) Instituut voor Kreativiteitsontwikkeling	" 561.000,-	570.000,-	600.000,-	650.000,-	700.000,-
Uitgaven voor Volksfeesten	" 50.000,-	50.000,-	52.000,-	52.000,-	54.000,-
Uitsteken van vlaggen	" 2.200,-	2.200,-	2.200,-	2.200,-	2.200,-
Kosten kiosk	" 10.800,-	11.000,-	11.000,-	11.000,-	11.000,-
Kosten van medewerking aan tentoonstellingen, festiviteiten etc.	" 15.000,-	15.000,-	15.000,-	15.000,-	15.000,-
Kosten bevordering van het culturele leven	" 30.000,-	35.000,-	35.000,-	35.000,-	35.000,-
Subsidie Stichting Vriendenkring van het Lambertusorgel	" 2.500,-	2.500,-	2.500,-	2.500,-	2.500,-
Subsidie Stichting Kunstcentrum Helmond	" 298.000,-	300.000,-	300.000,-	300.000,-	300.000,-
Kosten van Openbare Bibliotheken (netto)	" 603.000,-	706.000,-	850.000,-	1.000.000,-	1.000.000,-
Subsidie W.O.C.	" 21.000,-	22.000,-	23.000,-	24.000,-	25.000,-
Kosten orgelmuseum (incl. bijdrage in huisv.)	" 46.000,-	46.000,-	46.000,-	46.000,-	46.000,-
Subsidie aan de Stichting Beeldende Kunst	" 103.750,-	105.000,-	105.000,-	110.000,-	110.000,-
Kosten kunstuitleen en expositieruimte	" 50.000,-	85.000,-	85.000,-	85.000,-	85.000,-
Subsidie aan de Stichting Vrienden van het Brabants Orkest	" 25.000,-	25.000,-	25.000,-	25.000,-	25.000,-
<b>TRANSPORTEREN</b>	<b>f3.143.250,-</b>	<b>f3.401.700,-</b>	<b>f 3.681.700,-</b>	<b>f3.937.700,-</b>	<b>f4.068.700,-</b>

## Omschrijving

Omschrijving	f 3.143.250,-	3.401.700,-	3.681.700,-	3.937.700,-	4.068.700,-
Transport	f 3.143.250,-	3.401.700,-	3.681.700,-	3.937.700,-	4.068.700,-
Aankoop, onderhoud etc. kunstvoorwerpen	" 100.000,-	100.000,-	100.000,-	100.000,-	100.000,-
Subsidie Provinciaal Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen	" 600,-	600,-	600,-	600,-	600,-
Stichting Stad en Dorp van Brabant	" 100,-	100,-	100,-	100,-	100,-
Subsidie Heemkundekring "Peelland"	" 500,-	500,-	500,-	500,-	500,-
Bijdrage aan de Stg. Brabants landschap	" 1.200,-	1.200,-	1.200,-	1.200,-	1.200,-
Subsidie Accordeonverenigingen	" 3.000,-	3.000,-	3.200,-	3.200,-	3.500,-
Subsidie Stichting Cultuur en School	" 30.000,-	30.000,-	32.000,-	32.000,-	34.000,-
Subsidie Stichting Kunstmarkt Helmond	" 4.500,-	4.500,-	4.500,-	4.500,-	4.500,-
Subsidie Amateurtoneelgezelschappen	" 5.500,-	5.500,-	5.500,-	6.000,-	6.000,-
Subsidie Stichting Brabants Historisch Contact	" 1.750,-	1.750,-	2.000,-	2.000,-	2.000,-
Subsidie aan Gilden	" 1.050,-	1.050,-	1.050,-	1.050,-	1.050,-
Subsidie aan Muziekcorpsen en de Helmondse Orkestvereniging	" 95.785,-	100.000,-	100.000,-	100.000,-	100.000,-
Subsidie zangverenigingen	" 30.000,-	30.000,-	32.000,-	32.000,-	32.000,-
Huisvestingskosten S.H.C.	" 6.000,-	6.000,-	6.000,-	6.000,-	6.000,-
Subsidie Kamermuziekcyclus T.D.I.	" 5.000,-	5.000,-	5.000,-	5.000,-	5.000,-
Subsidie Kunstcentrum Brabant	" 600,-	600,-	600,-	600,-	600,-
Totaal	f 3.428.835,-	f 3.691.500	f 3.975.950,-	f 4.232.450,-	f 4.365.750,-

Investeringsprogramma 1979-1983

(Bedragen x f 1.000,-)

Omschrijving	tot. benodigd bedrag	te dekken via subsidie exploitatie of anderszins	vermoedelijke uitgaven t/m 1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 en later
11 CULTUUR									
11.1. inrichting/aanp. musea									
a. collecties	450			200	100	75	75		
b. stijlkamers	150				150				
c. verbouwing/aanpassing	850			50	400	400			
d. technische voorzien.	100			50	50				
11.2 aanpassing muziekhall	100			100					
11.3 aankoop kunstcollectie	750	225		75	75	75	75	75	375
11.4 aankoop wijkverfraaiings- objecten	1.000	300		100	100	100	100	100	500
11.5 verbetering klimaatbe- heersing archief	16			16					
11.6 restauratie kerkorgel Brouwhuis	124	87		124					
11.7 geldlening openb. bib.	1.100	1.100	450	650					
11.8 inrichting mus. Binderen e.a.	425			100	175	150			
11.9 artotheek	p.m.				p.m.				
11.10 GIKO-dependance	p.m.				p.m.				
11.11 monumenten en restauraties	p.m.								
11.12 bibl. voorziening Helm. N	p.m.								
	5.065	1.712	450	1.465	1.050	800	250	175	875



SAMENVATTING VAN DE BELEIDSVOORNEMENS EN BELEID OP KORTE TERMIJN

Wij hebben getracht in deze nota een aantal uitgangspunten te schetsen voor een toekomstig beleid op cultureel gebied in Helmond.

Het accent is daarbij gelegd op de culturele vorming, waarbij gestreefd wordt naar een zo groot mogelijke cultuur-participatie in kwantitatief en kwalitatief opzicht, van zoveel mogelijk burgers.

Om dit uitgangspunt zo verantwoord mogelijk verder te kunnen concretiseren wordt in nauwe samenwerking met de Hoofdafdeling Educatie door de afdeling Onderzoek en Statistiek een onderzoek ingesteld naar de situatie op cultureel gebied in Helmond. Naast een bestandsopname wordt getracht inzicht te verkrijgen in de behoeften en wensen van de Helmondse bevolking. Het onderzoek is medio 1980 afgesloten.

We willen er met nadruk op wijzen dat het begrip cultuur in deze nota eng geïnterpreteerd dient te worden. Ook bij het onderzoek wordt hiervan uitgegaan. Er zal dus geen onderzoek naar algemene cultuurwaarden worden ingesteld.

Met betrekking tot enkele sectoren zullen deelnota's verschijnen. Zo zal op relatief korte termijn een beleidsnota met betrekking tot 't Soelhuis worden gepubliceerd.

Ook bij het GIKO is een beleidsnota in voorbereiding.

De Stichting Samenwerkende Openbare Bibliotheken Helmond heeft een beleidsplan tot 1983 gepubliceerd. Centraal hierin staat de uitbreiding van de bibliotheekcentrale en de stichting van filialen in Mierlo-Hout, Helmond-Oost en -Noord. De filiaalvestiging in Mierlo-Hout is reeds gerealiseerd.

In de komende periode zal het accent gelegd worden op de verdere concretisering van de in deze nota geschetste beleidslijnen.

Bij de samenstelling van de aangekondigde deelnota's zullen voor zover mogelijk de resultaten van het cultuuronderzoek betrokken worden. Gelijktijdig zal met de uitvoering van de in deze nota aangekondigde plannen worden begonnen. Wij willen eindigen met een samenvatting van de beleidsvoornemens.

Subsidiebeleid: Handhaving en - voor zover nodig - actualisering  
subsidieregelingen.

- Herziening van de subsidieregeling amateurtoneel.
- Handhaving van de begrotingspost "kostenbevordering van het culturele leven".
- Bestudering van de mogelijkheid spreiding van culturele evenementen naar de wijken te stimuleren.
- Ontwerpen van een subsidieregeling voor culturele uitwisselingen.

Kunstzinnige

- vorming: - Herstructurering en reactivering van de werkgroep Kunstzinnige Vorming.
- Inschakeling van bestaande instellingen bij het stimuleren van het actieve element van de Kunstzinnige Vorming binnen het onderwijs en het sociaal culturele werk.
  - Bevordering van de coördinatie tussen vraag en aanbod op cultureel gebied.
  - In overleg met de Stichting Cultuur en School kwantitatief en kwalitatief uitbouwen van het door deze Stichting voor het onderwijs samengestelde programma.

Cultuur-

- onderzoek: - Uitvoering van een cultuuronderzoek door de afdeling Onderzoek en Statistiek in nauw overleg met de hoofdafdeling Educatie.

Speelhuis: - Samenstelling van een speelhuisnota.

- Giko: - Het huidige beleid zal op organisatorisch en financieel-administratief terrein kritisch bekeken worden.
- Er zal een beleidsplan worden samengesteld.
  - Er zal worden gestreefd naar een grotere deelname aan de kursussen in de sectoren beeldende vorming en audio-visueel.

Cultuur en School: - In nauwe samenwerking met de Stichting Cultuur en School zullen de mogelijkheden voor schoolvoorstellingen in wijkcentra en scholen verder worden bestudeerd

- Overwogen wordt steekproefsgewijs de wensen van de jeugd zelf ten opzichte van het aanbod van de Stichting Cultuur en School te bekijken.

Drama: - Herziening van de subsidieregeling amateurtoneel.

- Stimulering van de begeleidings- en instruktie mogelijkheden door het GIKO.
- Bestudering van de mogelijkheid een theaterfestival voor scholieren te organiseren.
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor een op werkende jongeren afgestemd theateraanbod.
- Onderzoek naar de oorzaken van de geringe belangstelling voor het onderwijs in dramatische vorming.
- Stimulering van demonstratielessen in 't Speelhuis.
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor wijkvoorstellingen.
- Stimulering van voorstellingen voor speciale bevolkingsgroepen.

Dans: - Bevordering van demonstratielessen in 't Speelhuis.

Muziek: - Wijziging subsidieregeling voor zangkoren.

- Wijziging subsidieregeling voor accordeonverenigingen.
- Bestudering van de mogelijkheid de actieve beoefening van populaire muzieksoorten te begeleiden.

Beeldende Kunst: - Organisatie van een wijktenoonstelling (experiment).

- Oprichting van een "kunstuitleen" (afhankelijk van ontwikkeling op rijksniveau).
- Publicatie van een nota stadsverfraaiing.
- Bestudering van een eventuele herstructurering van de gemeentelijke percentage-regeling voor scholen.

Audio-Visueel: - Bestudering van de mogelijkheid te komen tot oprichting van een filmclub.

- Versterking van de audio-visuele sektor binnen het GIKO.

Diversen : - De mogelijkheid wordt bekeken te komen tot een (meer-)jaarlijkse culturele manifestatie.

Museum- en Monumenten beleid

- : - Het kasteel krijgt een representatieve en een museale functie.
- De collectie Jan Visser zal worden geëxposeerd in het gebied "Binderen binnen de Grachten".
- De organisatie van een tentoonstelling voor en door kinderen wordt bestudeerd.
- Er zullen voor de gemeentelijke instanties richtlijnen betreffende oudheidkundige bodemvondsten worden vastgesteld.
- Er zal een gemeentelijke monumentenlijst worden samengesteld.

Wij willen op korte termijn een regelmatig regionaal overleg op cultureel gebied bevorderen.

Tenslotte wijzen wij op de wenselijkheid inter-commissionaal overleg te bevorderen. Met name kan gedacht worden aan de relatie met de commissie. Publieke Werken aangaande monumenten en stadsverfraaiing en met de commissie Onderwijs aangaande binnen- en buitenschoolse culturele vorming.

INHOUDSOPGAVE

a) INLEIDING	blz. 1
b) ALGEMENE BESCHOUWING	blz. 3
c) NAAR EEN HELMONDS CULTUURBELEID	blz. 8
Inleiding	blz. 9
Enkele opmerkingen over amateuristische kunstbeoefening	blz. 11
Subsidiebeleid	blz. 12
Culturele Vorming	blz. 14
a) inleiding	blz. 14
b) kunstzinnige vorming	blz. 16
c) onderzoekproject	blz. 20
Enkele instellingen op cultureel en cultureel-vormend terrein	blz. 25
a) 't Speelhuis	blz. 25
b) GIKO	blz. 26
c) Stichting Cultuur en School	blz. 27
d) Bibliotheek	blz. 30
e) Vrije Akademie	blz. 32
f) Stichting Beeldende Kunst 't Meyhuis	blz. 32
g) Onderwijskundig Centrum Gewest Helmond	blz. 33
Sektorale benadering	blz. 37
a) Drama	blz. 37
1) inleiding	blz. 37
2) de taak van de gemeente	blz. 37
3) opleidingsmogelijkheden	blz. 37
4) amateurgezelschappen	blz. 37
5) wenselijkheden ten aanzien van het beleid	blz. 38
b) Dans	blz. 41
1) inleiding	blz. 41
2) de taak van de gemeente	blz. 41
3) opleidingsmogelijkheden	blz. 41
4) amateurgezelschappen	blz. 41
5) wenselijkheden ten aanzien van het beleid	blz. 42

c) Muziek	blz. 43
1) inleiding	blz. 43
2) de taak van de gemeente	blz. 43
3) opleidingsmogelijkheden	blz. 43
4) subsidieregelingen	blz. 44
5) professionele muziekbeoefening	blz. 44
6) amateurgezelschappen	blz. 45
7) wenselijkheden ten aanzien van het beleid	blz. 45
d) Beeldende Kunst	blz. 47
1) inleiding	blz. 47
2) de taak van de gemeente	blz. 47
3) opleidingsmogelijkheden	blz. 47
4) professionele kunstbeoefening	blz. 47
5) tentoonstellingen	blz. 48
6) kunstaankoopbeleid	blz. 49
7) werkgroep kunstuitleen	blz. 51
8) stadsverfraaiing	blz. 52
9) percentageregeling	blz. 53
e) Audio-visuele middelen	blz. 55
1) inleiding	blz. 55
2) de taak van de gemeente	blz. 55
3) opleidingsmogelijkheden	blz. 55
4) wenselijkheden ten aanzien van het beleid	blz. 55
Diverse deelterreinen:	
a) Museum	blz. 57
b) Monumenten	blz. 60
c) Archief	blz. 61
d) Gilden	blz. 62
e) Heemkundekring Peelland	blz. 63
f) Feest-cultuur	blz. 64
g) Wethouder van Deutekomstichting	blz. 65
h) Enkele slotopmerkingen	blz. 66
Cultuur in Regioverband	blz. 67
Financiële consequenties	blz. 68
Samenvatting van de beleidsvoornemens en beleid op korte termijn	blz. 72
Inhoudsopgave	blz. 77
Bijlage: Lijst van Helmondse muziekgezelschappen	blz. 78

Bijlage: (amateurgezelschappen: muziekgezelschappen en zangkoren)

Symphonie-Orkest:

De Helmondse Orkestvereniging

Harmonieën, Fanfares en Drumbands:

Koninklijke Stadsharmonie Phileutonia

Helmonds Muziekcorps

Fanfare Amacitia (Brouwhuis)

Fanfare Unitas (Mierlo-Hout)

Fanfare de Vooruitgang (Stiphout)

Drumband de Vooruitgang (Stiphout)

Drumband Bernadette

Drumband Helmond-West

Helmondse Pipes and Drums (De Schotjes van Binderen)

Jeugddrumband De Vooruitgang (Stiphout)

Stichting Sint Leonardus Showband

Jazz-band:

Crescent City Jazz Band

Show-Orkest:

Big Band Elmondo

Accordeonverenigingen:

Accordeana

Helmondse A.K.

Zangkoren:

Stedelijk Helmonds Concertkoor

Mannenkoor Lambardi

Helmonds Mannenkoor

Helmonds Dameskoor

Helmonds Kamerkoor

Houts gemengd Koor St. Cecilia

Gospelgroep Invocation

Stedelijk bejaardenkoor

Stichting Sint Jozefzangertjes

Jongerenkoor Sound of Joy

Jongerenkoor The Young Ideals

Kerckoor Cantate Domino

Zangkoor Rozenhof

Dameszangkoor Bernadette

Jongerenzangkoor Bernadette

Kinderkoor Bernadette

Pabo-koor

Gregoriaans koor Goede Herder

Dameskoor Goede Herder

Kinderkoor Goede Herder

Jeugdkoor Goede Herder

Dameskoor Verrijzenis

R.K. Stichting Jozefkoor

Cantorij Helmond